

BIDRAG TILL FINLANDS OFFICIELA STATISTIK.

IX.

UNDERDÅNIG BERÄTTELSE

ÖFVER

ELEMENTARLÄROVERKENS I FINLAND

TILLSTÅND OCH VERKSAMHET

UNDER LÅSEÅREN 1890—1893.

Afgifven af Öfverstyrelsen för skolväsendet.

HELSINGFORS,
KEJSERLIGA SENATENS TRYCKERI,
1894.

Underdånig berättelse om elementarläroverkens i landet verksamhet för tiden från den 1 September 1890 till den 1 September 1893, afgifven af Öfverstyrelsen för skolväsendet.

Under nu ifrågavarande treårsperiod hafva åtgärder af allmänare omfattning hufvudsakligen vidtagits för befordrande af de reala undervisningsanstalternas utveckling. Sålunda har ett finskt reallyceum med utförliga kurser i ryska språket inrättats i Helsingfors och en omorganisation i enahanda syfte af det derstädes förut i verksamhet varande svenska reallyceet påbörjats. Femklassiga elementarskolan i Wiborg och den fyraklassiga i Nikolaistad, båda med finskt undervisningsspråk, hafva utvidgats till reallyceer, och nya lektionsplaner faststälts för reallyceerna i Åbo, Tammerfors, Nyslott och Nikolaistad. I samtliga reallyceers läroplaner är den för landets skolväsende nya principen af bottenklasser med avslutade kurser numera tillämpad.

Sedan för de städer, i hvilka tvåklassiga elementarskolor funnos, ett efter förhållandena lämpadt årligt understöd af statsmedel ställts i utsigt, i händelse stadskommunerna vore villiga att öfvertaga och underhålla dessa skolor såsom kommunala real- eller borgarskolor, hafva i städerna Willmanstrand, Keksholm, Sordavala och Raumo läroanstalter af sistnämndt slag kommit till stånd. Enligt derom meddeladt nådigt förordnande har indragning af svenskspråkiga fyraklassiga elementarskolan i Björneborg och den från en föregående organisation af landets skolväsende qvarstående realskolan i Helsingfors vidtagit.

Den i Åbo inrättade privata fruntimmersskolan med finskt undervisningsspråk har af staten öfvertagits.

De klassiska lyceernas antal uppgick under läseåren 1890—1893 till 16 och reallyceernas antal 1890—1891 till 4, 1891—1892 till 6 och 1892—1893 till 7, af hvilka de finska reallyceerna i Helsingfors och Wiborg ännu

icke hade fullständigt antal klasser. Elevfrekvensen i samtliga lyceer utgjorde under nämnda läseår resp. 3,625, 3,701 och 3,740.

Elementarskolor voro läseåret 1890—1891 i verksamhet till följande antal: 1 femklassig, 8 fyraklassiga, 2 treklassiga och 9 tvåklassiga. Detta antal var läseåret 1891—1892 oförändradt så när som på den femklassiga skolan i Wiborg, hvilken förändrats till reallyceum. Läseåret 1892—1893 funnos af dessa skolor 7 fyraklassiga, af hvilka en under indragning, 2 treklassiga och 6 tvåklassiga. Elevantalet uppgick under de nämnda tre läseåren till resp. 718, 625 och 494.

Fruntimmersskolornas antal, som 1890—1892 utgjorde 10, hade från följande läseår ökats med 1; de besöktes af resp. 1,402, 1,429 och 1,531 elever.

Efter de båda inhemska modersmålen voro eleverna fördelade på följande sätt:

<i>Lyceerna:</i>	1890—1891.	1891—1892.	1892—1893.
Svenska	1,621	1,611	1,581
Finska	1,947	2,036	2,122
<i>Elementarskolorna:</i>			
Svenska	337	317	282
Finska	376	300	206
<i>Fruntimmersskolorna:</i>			
Svenska	863	894	864
Finska	507	497	626

Fullständiga statistiska öfversigter hafva för hvarje af de tre läseåren af Öfverstyrelsen utgifvits.

I likhet med hvad i föregående treårsberättelser skett, meddelas här nedan under en allmän öfversigt redogörelse för åtgärder af mera omfattande art. De derefter följande uppgifterna rörande de enskilda läroverken och den vid dem anställda lärarepersonalen ansluta sig till enahanda i närmast föregående treårsberättelse sammanställda uppgifter, af hvilka de sålunda utgöra en omedelbar fortsättning.

I. Allmän öfversigt.

Sedan Öfverstyrelsen af förekommen anledning hemställt om sådan förklaring till 94 § i nådiga skolordningen, att äfven mot arvode fast an-

ställd religionslärare skulle vara ständig ledamot i lärarekollegiet, meddelades i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 9 Oktober 1890 att Kejsrerliga Senaten, som funnit lärare i religion mot arvode, enligt åberopade § i skolordningen, icke ega säte och stämma i lärarekollegiet, icke ansett skäl för närvarande förekomma till den af Öfverstyrelsen föreslagna ändringen.

I nådig kungörelse den 14 Januari 1891 förordnades att 3 § i nådiga förordningen den 10 Juli 1873, angående blifvande skollärares bildning vid Alexanders Universitetet m. m., skulle erhålla följande förändrade lydelse:

§ 3. Är förenämnda skrifprof godkändt och har examinanden visat, att han i de teologiska disciplinerna undergått sådant förhör, som för vinnande af kandidatgrad i filosofiska fakulteten erfordras, vare han berättigad till undergående af lärarekandidatexamen. Denna examen hänför sig hufvudsakligast till filosofiska fakultetens antingen historisk-filologiska eller fysisk-matematiska sektion samt omfattar fem till fakultetens läroombåden hörande ämnen, bestämda efter examinandens eget val och i sådan förening, som af sektionen, med hänsigt till lärarekandidatexamens ändamål, pröfvas lämpligt.

I nådigt bref af den 11 Februari 1891 tillerkändes de vid det i förening med Finska kadettkåren inrättade förberedande pensionatet anställde lärare, till ett antal icke öfverstigande tvenne, rättighet att för den tid de vid skolan tjenstgjort få beräkna tjensteår i likhet med lärare vid statens läroverk.

I nådig kungörelse den 4 Oktober 1892 stadgades att lärare och lärarinna vid allmänna läroverk, i afseende å den genom nådiga kungörelsen den 7 Maj 1888 dem tillerkända rätt att för pension beräkna föregående tjenstgöring vid privat skola, egde beträffande det i mom. I punkt b) af sagda kungörelse stadgade antalet undervisningstimmar beräkna äfven samtidig tjenstgöring vid särskilda skolor.

I bref af den 9 Maj 1892 meddelade Kejsrerliga Senaten att, till förekommande deraf, att åt ordinarie tjensteman kunde uppdragas bisyssla, hvars handhafvande tilläfventyrs vore oförenligt med fullgörande af de till hans ordinarie tjenst hörande åligganden, Kejsrerliga Senaten aktat nödigt hafva de embetsverk och myndigheter, som ega bortgifva arvodesbefattningar, erinrade att icke till bestridande af sådan befattning förordna innehafvare af ordinarie tjenst vid annat verk, såframt icke den, hvilken närmaste inseedet öfver hans verksamhet i sagda tjenst tillhör, dertill samtyckt.

Angående de särskilda slagen af skolor och vid dem anställda lärares löneförmåner, angående undervisningsämnen m. m. hafva under ifrågasvarande period följande bestämningar utfärdats:

Genom skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 10 Februari 1892 förordnade Kejslerliga Senaten, enär det visat sig att vid landets *klassiska lyceer* studiet af grekiska språket allt mer aftagit, att då lektorat med grekiskan såsom hufvudämne vid annat klassiskt lyceum utom normallyceum genom innehafvarens afgang blifvit eller blefve ledigt, detsamma, intill dess derom annorlunda förordnades, icke skulle ordinariter besättas, utan den på lektorn i grekiska hittills ankommande undervisning handhafvas af timplärare mot åtnjutande af stadgadt arvode för undervisningstimme, äfvensom att skolstatens pensionskassa skulle, i förmågo af 2 § i det för kassan den 19 Maj 1883 fastställda reglemente, komma i åtnjutande af lönebesparing vid ledigblifven dylik tjenst endast under ett års tid och först då, när fråga möjligen uppstode om dess besättande ordinariter.

I nådigt bref af den 28 Januari 1891 förordnades att elementarskolan i Wiborg med finskt undervisningsspråk skulle ombildas till *reallyceum* och ett enahanda lyceum med finskt undervisningsspråk inrättas i Helsingfors sålunda att undervisningen å de fem lägsta klasserna vid nämnda läroverk skulle utgöra en i och för sig lämpligen avslutad kurs, afsedd för elever, som derefter vilja öfvergå till praktiska lefnadsbanor eller fackskolor, samt de tre högsta klasserna meddela erforderlig förberedelse för inträde vid Universitetet och Polytekniska institutet, och att, efter det de fem nedre klasserna blifvit organiserade, de tre högsta klasserna till en början på fem år skulle provisoriskt inrättas samt inom detta tidsförlopp, på grund af vunnen erfarenhet angående behovet af dessa fortsättningsklasser, särskild underdånig hemställan ske antingen rörande dessa klassers slutliga fasta inrättande eller deras indragning. Derjemte fastställdes stat för förenämnda reallyceer att tjena till efter rättelse endast med de afvikelser, som föranleddes af redan anställde lärares rättighet att bibehållas vid dem förut tillförsäkrade löneförmåner; beträffande lektorstjänsterna förordnades att de icke skulle ordinariter besättas, så länge de tre högsta klasserna endast vore provisoriskt inrättade, utan skötas af vikarier, hvilka finge åtnjuta samtliga löneförmåner såsom arvode och med rättighet att, derest de fullgjort föreskrifna kompetensvilkor, i fråga om tilläggsarvode tillgodoräkna sig den tid de sålunda tjänstgöra.

I sammanhang härmed blef genom Kejslerliga Senatens bref äfvenledes af den 28 Januari 1891 lektionsplan fastställd för reallyceum med avslutade kurser jemväl i och med femte klassen.

Genom nådiga kungörelsen af den 30 Juni 1891 fann Eders Kejslerliga Majestät, på gjord uunderdånig framställning, godt att i nåder förordna, att det enligt nådiga kungörelsen af den 30 November 1871 inrättade reallyceet i Helsingfors med svenskt undervisningsspråk skulle från följande

läseårs början sålunda ombildas, *a*) att direktorstjensten indroges och läroverkets ledning öfverlemnades åt den bland lärarepersonalen, som af Senatens Ekonomiedepartement dertill utses; *b*) att enligt bifogad lektionsplan, som skulle successivt tillämpas från läroverkets lägsta klass, undervisningstimmarnas antal i ryska språket ökades till 40, hvaremot timantalet i en del andra ämnen minskades och all undervisning i latin upphörde; *c*) att jemväl bifogad stat skulle såväl för ämnenas fördelning mellan lärarene som desses aflöning tjena till efter rättelse, dock med de afvikelser, som tillsvidare kunde föränledas af redan anställda lärares rättighet att bibehållas vid dem tillförsäkrade löneförmåner. Vidare förordnades att det genom nådiga brefvet af den 28 nästlidne Januari till inrättande anbefallda finskspråkiga reallyceet i Helsingfors skulle äfvenledes från följande läseårs början organiseras enligt samma grunder och klass för klass utvidgas till ett fullständigt lyceum.

För dessa båda reallyceer blefvo af Kejslerliga Senaten i bref af den 27 Januari 1892 lärokurser fastställda.

Då Kejslerliga Senaten af förekommen anledning, ansett en sådan anordning ändamålsenlig, hvarigenom vid reallyceerna i Åbo, Tammerfors, Nyslott och Nikolaistad, för hvilka lektionsplanen af den 13 December 1883 var gällande, en afslutad kurs för de fem lägre klasserna kunde med minsta möjliga förändring af undervisningsprogrammet i öfrigt införas, och då tillika i betraktande tagits att timantalet i tyska och franska språken befunnits otillräckligt, anbefalldes Öfverstyrelsen att inkomma med underdånigt yttrande jemte ett i enlighet med förestående bestämmelser uppgjort förslag till lektionsplan för ofvannämnda reallyceer. Derefter fastställdes, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Öfverstyrelsens förslag, genom Kejslerliga Senatens bref af den 7 Juni 1893 ny lektionsplan för reallyceerna i Åbo, Tammerfors, Nyslott och Nikolaistad, hvilken, börjande från lägsta klassen, vid dem successivt tillämpas från den 1 September 1893.

Emedan kostnaden för undervisningen i latin vid *elementarskolorna* i Mariehamn, Nystad, Raumo, Kristinestad, Jakobstad, Brahestad, Kajana och Torneå, enligt särskilda förordnanden af Kejslerliga Senaten, bestriddes ur Baeckska donationsfonden, anhöll Öfverstyrelsen om närmare förklaring, huruvida föreskriften i mom. 5 af nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 om det antal elever, som minst borde anmäla sig till erhållande af undervisning i latin för att dylik undervisning vid elementarskolorna skulle ifrågakomma, vore jemväl i ofvannämnda skolor tillämplig, och hemställde för sin del, att undervisning i latin uti dessa skolor måtte, oberoende af antalet, få meddelas de elever, som sådant önskade. Härtill fann Kejslerliga Senaten, jemlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse af den 9 Oktober 1890, godt att bifalla.

I nådigt bref af den 22 Juni 1892 förordnades att de af statsverket upprätthållna tvåklassiga elementarskolorna i Willmanstrand, Keksholm och Sordavala skulle vid utgången af då pågående läseår, eller den 31 Augusti 1892, indragas. Tillika meddelades nämnda städer tillstånd att öfvertaga dessa skolor jemte möbler, inventarier och undervisningsmateriel samt omorganisera dem enligt af vederbörande städer föreslagna planer, skolan i Willmanstrand till fyraklassig och den i Keksholm till treklassig real- och borgareskola med gemensam undervisning för gossar och flickor samt skolan i Sordavala till fyraklassig goskola. För upprätthållandet af skolorna hugnades stadskommunerna, jemlikt samma dag gifna nådiga resolutioner, med årliga understöd ur allmänna medel att från den 1 September 1892 utgå i tio års tid, för skolorna i Willmanstrand och Keksholm med 3,000, och för skolan i Sordavala med 4,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass. Att de kolleger som för tiden voro vid ifrågakomna elementarskolor anställde, skulle från nyss nämnda tid uppföras på indragningsstat, förordnades af Kejserliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen äfvenledes af den 22 Juni 1892.

I nådig kungörelse den 22 Juni 1892 stadgades, med ändring af VII mom. i nådiga förordningen den 27 November 1885, att sådan nedsättning af terminsafgifterna vid *fortbildningsläroverken* för framtiden skulle ega rum, att elev å första och andra klassen af nämnda läroverk i början af hvarje läsetermin för undervisningen betalade 50 mark.

Angående lärarepersonalens *löneförmåner* hafva följande förordnanden utfärdats: Jemlikt nådigt bref af den 14 Januari 1891 förhöjdes aflöningen för kollegatjänsterna i ryska samt läraretjänsterna i tyska och franska vid landets normallyceer med 600 mark såsom arvode, i följd hvaraf aflöningsförmånerna vid förenämnda tjänster numera utgöra, för kollega i ryska lön 3,000, ersättning för högre lefnadskostnader i Helsingfors 400 och arvode 600 eller tillhoppa 4,000 mark, för läraren i tyska arvode 2,400 mark och för läraren i franska arvode 1,600 mark. — I nådigt bref den 7 Oktober 1891 blefvo för läroverken i Wiborgs stad särskilda årliga arvoden för högre lefnadskostnader beviljade, nämligen åt lektor 450 mark samt åt kollega och lärarinna med lön å stat 300 mark, att utgå från den 1 September 1891; i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 14 April 1892 förklarades äfven föreståndarinna vid fruntimmersskola berättigad att komma i åtnjutande af detta arvode. — Genom nådiga kungörelsen den 18 Augusti 1892 förordnades, med ändring af bestämningarna i de genom nådiga förordningarna af den 23 Augusti 1883 och den 27 November 1885 fastställda aflöningsstater för elementarläroverken och fruntimmersskolorna, att de tilläggsarvoden, som efter vissa års oförvitlig tjänst tilldelas kollega vid elemen-

tarläroverk och manlig kollega vid fruntimmersskola, skulle utgå med 800 mark efter 5, 10 och 15 års tjenst. I Kejslerliga Senatens bref af samma dag anbefalldes Öfverstyrelsen att vidtaga åtgärd derhän, att sagda arvodesförhöjning komme vederbörande kolleger till godo för tiden från den 1 nästföljande September. På Öfverstyrelsens af förekommen anledning derom gjorda förfrågan förklarade Kejslerliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 1 November 1892, att lektor, som tidigare i egenkap af kollega på grund af nådiga förordningen den 23 Augusti 1883 kommit i åtnjutande af tilläggsarvode efter beräkning af 600 mark och såsom lektor ännu icke gjort sig berättigad till arvodesförhöjning, så mycket mindre borde erhålla dylikt arvode enligt den genom nådiga kungörelsen den 13 Augusti 1892 för kolleger fastställda förhöjda beräkningsgrund, som han enligt mom. X punkt c) af åberopade förordning skall vid det erhållna tilläggsarvodet bibehållas, intill dess han vid lektorstjensten gjort sig berättigad till motsvarande eller större förhöjning, samt syftet med berörda, på grund af Ständernas petition tillkomna kungörelse ej varit att tillförsäkra lektorer förhöjda aflöningsförmåner.

På derom gjord framställning af den af Kejslerliga Senaten nedsatta komité för uppgörande af förslag till ordnande af gymnastiklärare- och lärarinneutbildningen äfvensom gymnastikundervisningen vid landets läroverk förordnade Kejslerliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 19 Maj 1892, att lediga eller ledigblifvande lärare- och lärarinnetjenster i *gymnastik* vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna tillsvidare, och intill dess nådigt förordnande rörande nämnda fråga meddelats eller derom eljest annorlunda förordnades, icke skulle ordinariter besättas, utan handhafvas af vikarier mot åtnjutande af hela de med tjensterna förenade arvodena och med rättighet för dem, som fullgjort föreskrifna kompetensvilkor, att i fråga om arvodesförhöjning tillgodoräkna sig denna sin tjenstetid, äfvensom att skolstatens pensionskassa skulle komma i åtnjutande af lönebesparing vid ledigblifven tjenst endast under ett års tid och först då, när fråga möjligen uppstode om tjenstens besättande ordinariter.

Angående de i skolorna använda *läroböckerna* har Öfverstyrelsen mottagit en skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen för den 22 Mars 1893, hvilken var af följande lydelse: I anseende till de missförhållanden, som yppats vid läroböckers antagande till begagnande vid de publika läroverken i synnerhet derutinnan, att olika läroböcker i samma ämnen användas till och med inom en och samma skola, hvarigenom elevernas föräldrar och målsmän betungas med dryga afgifter, har Kejslerliga Senaten, förrän vidare i saken tillgöres, velat hafva Öfverstyrelsen anbefalldt att inkomma med förteckning såväl öfver de gemensamma läroböcker, som enligt § 80 i nådiga

skolornningen den 8 Augusti 1872 blifvit bestämda att vid undervisningen i de skilda ämnena vid elementarläroverken och läroverken för qvinnobildning begagnas, eller sedermera jemlikt § 81 af skolornningen införda, som äfven öfver de öfriga läroböcker, hvilka med af Öfverstyrelsen medgifvet tillstånd eller annars vid särskilda skolor eller af enskilda lärare och lärarinnor användas, jemte uppgift om skälen, hvarför afvikelsen medgifvits. — Sedan Öfverstyrelsen redan dessförinnan i cirkulär till elementarläroverkens rektorer och fruntimmersskolornas föreståndarinnor anmodat desse att enhvar för sitt läroverk till Öfverstyrelsen insända förteckning öfver de vid undervisningen begagnade läroböckerna, har en i det syfte Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse angifver vid Öfverstyrelsen uppgjord förteckning öfver samtliga läroböcker, som för närvarande användas vid undervisningen i de särskilda ämnena, jemte uppgift på de skolor, der enhvar af dem förekommer, till Kejslerliga Senaten insändts.

Följande föreskrifter ha af Öfverstyrelsen i cirkulär meddelats samtliga läroverks föreståndare och föreståndarinnor:

Den 23 December 1892, att tillse det förteckningar öfver läromateriel samt möbler och inventarier vid läroverken, på sätt i § 112 af nådiga skolornningen den 8 Augusti 1872 föreskrifves, behörigen föras, samt att afskrifningar ur dessa förteckningar vid de inventeringar, som icke blott vid ombyte af föreståndare eller föreståndarinna, utan äfven derutöfver årligen böra försiggå, verkställas i den ordning, som i § 86 af åberopade skolornning stadgas;

den 27 Januari 1893, att, emedan den i formulären till termins-, afgångs- och dimissionsbetyg af Öfverstyrelsen fastställda vitsordsskalan 1—10 blifvit vid läroverken på olika sätt tillämpad, med bibehållande af siffrorna 1—10 samt dem motsvarande vitsord i åberopade formulär siffran 5 bör användas till betecknande af det lägsta godkännande vitsordet för uppflyttning till högre klass och för dimission, äfvensom att samma röstskala jemväl bör tillämpas vid afgifvande af månadsvitsord åt eleverna och bedömande af deras skriftliga uppsatser;

den 17 Oktober 1893, att för undvikande af dröjsmål vid det slutliga besättandet af skoltjenster i de fall, då lärare eller lärarinna förordnats att på prof förestå dylik tjenst, vederbörande läroverks föreståndare eller föreståndarinna bör, så snart proftiden tilländagått, derom hos Öfverstyrelsen anmäla med uppgift tillika, huru proftjenstgöringen utfallit; samt

att, emedan härförinnan, då lärare eller lärarinna varit i behof af tjenstledighet, anmälan derom icke sällan gjorts i tjenstebref till Öfverstyrelsen, utan att dertill hörande bilagor varit karterade, ansökning om tjenstledighet bör, åtföljd af sådana bilagor, som i senare mom. af § 60 i nådiga

skolordningen föreskrifves, behörigen karterade af sökanden sjelf eller hans ombud till Öfverstyrelsen inlemnas.

I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 8 November 1892 underrättades Öfverstyrelsen att Kejsarliga Senaten på grund af nådiga kungörelsen den 19 December 1889 förordnat, att lärarepersonalen vid landets elementarläroverk och läroverk för qvinnobildning skulle kallas till *allmänt möte* i Helsingfors under Juni månad 1893. Angående ordförande, vidtagandet af nödiga förberedande åtgärder, berättigande att deltaga i mötet m. m. fastställdes tillika enahanda närmare bestämningar som för det år 1890 hållna allmänna skolläraryrket, hvilka bestämningar finnas angifna i föregående treårsberättelse.

Då med anledning af en hotande kolerafarsot höstterminen 1892 vid de publika läroverken i Helsingfors och Wiborg förkortats med 15 dagar och i följd deraf, jemlikt nådigt bref af den 4 Oktober 1892, påföljande vårtermin vid dessa läroverk utsträckts till och med den 15 Juni, försiggick det fjerdte allmänna skolläraryrket den 19—21 Juni 1893 under Öfverdirektörens i Öfverstyrelsen ordförandeskap. Öfverläggningsämnen hade af Öfverstyrelsen i samråd med pedagogieprofessorn vid Alexanders-Universitetet och de båda normallyceernas rektorer utfärdats till ett antal af 30. Mötet var besökt af 211 deltagare.

I nådigt bref den 7 Oktober 1891 beviljades följande tillägg och förändringar i utgiftsstaten för Öfverstyrelsen:

Från den 1 Januari 189. löneförhöjning åt fyra öfverinspektorer och en folkskoleinspektör med 1,000 mark enhvar; arvodesförhöjning åt sekreteraren med 1,000 mark; för aflönande af en extra tjänsteman å folkskoleafdelningen 1,200 mark. Derjemte stadgades att det folkskoleinspektorn tillkommande tjänstgöringsarvodet 1,000 mark skulle utgå under benämning arvode, å hvilket folkskoleinspektör erhöle tillskott med 500 mark efter fem och tio års tjänst i denna befattning. Från den 1 September 1893 förhöjdes examinatorns för ryska språkundervisningen å stat upptagna arvode med 1,500 mark.

Inom Öfverstyrelsens tjänstemannapersonal hafva följande förändringar inträffat: Sedan notarien H. B. Hollmén den 4 November 1891 affidit, utnämndes af Öfverstyrelsen den 18 December 1891 till notarie filosofiemagistern Carl Oskar Roos. Den 11 Mars 1892 afled folkskoleinspektorn A. Ber-

ner, hvarefter aktuarien vid Öfverstyrelsen filosofiemagistern Alexander Haapanen af Kejslerliga Senaten den 12 Oktober 1892 utnämndes och förordnades att vara folkskoleinspektor vid Öfverstyrelsen. Till aktuarietjensten utnämndes af Öfverstyrelsen den 5 Januari 1893 notarien Roos och till notariatjensten den 7 derpåföljande Februari folkskolläraren Albin Järvinen.

Sedan genom nådiga kungörelsen den 30 Juni 1892 särskilda förändringar i organisationen af undervisningsanstalterna för döfstumma och blinda i Finland samt inrättandet af nya sådana skolor blifvit anbefallda och genom nådig kungörelse samma dag närmare bestämningar utfärdats angående anställande vid Öfverstyrelsen af en inspektor för abnormskolorna, utnämndes och förordnades af Kejslerliga Senaten den 18 derpåföljande Augusti filosofiemagistern Walter Forsius att vara abnormskoleinspektor vid Öfverstyrelsen.

Examinatorn för ryska språkundervisningen, generalmajoren J. A. Frey afled den 19 Juni 1891, hvarefter till denna befattning af Kejslerliga Senaten den 14 Oktober 1891 konstituerades kollegan i ryska språket vid svenska lyceet i Wiborg filosofiemagistern Alexander Jefremow.

Beträffande undervisningen i grekisk-rysk troslära vid statens läroverk i de städer, hvarest elever af sagda troslära funnos, men tillfälle till ständig undervisning deri saknades, fann Kejslerliga Senaten den 11 November 1891 godt tillåta att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Andliga Styrelsens förslag, en ambulatorisk lärare finge af Andliga Styrelsen tillförordnas med skyldighet att vid läroverken i enhvar af förenämnda städer dagligen under förloppet af minst fyra eller fem veckor meddela undervisning å sådana tider af dagen, att något intrång i den för skolorna fastställda läseordning derigenom ej skedde. För öfrigt meddelades i saken följande närmare bestämningar: att elever från olika läroverk å samma ort skulle undervisas gemensamt, så vidt sådant med hänsyn till deras språkkunskap och utvecklingsståndpunkt kunde ske; att den blifvande läraren för hvarje skolort, så länge elever af grekisk-ryska trosbekännelsen derstädes funnes och af honom njöte undervisning, egde uppbära i ett för allt ett arvode af 280 mark, att till honom af vederbörande rektor vid det största eller äldsta läroverket i fråga efter hvarje slutförd undervisningskurs mot kvitto utbetalas; samt att läraren derutöfver för resor från den ena skolorten till den andra tillkomme ersättning för skjuts och dagtraktamente under resdagarne enligt nionde klassen af gällande resereglemente.

Det pedagogiska resestipendiet tilldelades af Kejsrerliga Senaten för år 1891 föreståndarinnan för finska fruntimmersskolan i Helsingfors O. Stenbäck, för år 1892 lektorn vid svenska lyceet i Wiborg filosofiedoktorn E. Selander och för år 1893 lektorn vid svenska normallyceet Hj. Appelqvist.

De för auskultering vid normallyceum anslagna tvenne stipendier å 500 mark hafva innehafts för år 1891 af kollegerne vid finska fruntimmersskolan i Uleåborg O. V. V. Hohenthal och vid elementarskolan i Kajana, rektorn H. A. Ticcander; för 1892 af kollegerne vid svenska lyceet i Wiborg R. M. Witting och vid elementarskolan i Brahestad H. A. Ingman; för 1893 af kollegerne vid lyceet i Björneborg F. A. Lönnmark och vid finska reallyceet i Nikolaistad K. V. Cajander.

Det genom nådigt bref den 9 Oktober 1889 beviljade anslaget 2,500 mark att användas såsom resestipendier under sommarferierna för lärare och lärarinnor i tyska och franska språken vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna har under nu ifrågavarande tid af Kejsrerliga Senaten fördelats på följande sätt: 1891, åt lärarinnan i franska vid finska fruntimmersskolan i Helsingfors M. Ellinen 1,000 mark samt åt lärarinnan i tyska vid finska fruntimmersskolan i Wiborg S. K. Qvist och läraren i samma språk vid finska lyceet i Uleåborg O. E. Grönström hvardera 750 mark; 1892, åt läraren i tyska och franska språken vid lyceet i Björneborg E. Granit 1,000 mark samt åt lärarinnorna i tyska språket vid svenska fruntimmersskolan i Åbo S. Sederholm och vid svenska fruntimmersskolan i Uleåborg A. M. af Enehjelm hvardera 750 mark; 1893, åt lektorn i tyska och franska språken vid reallyceet i Nyslott V. A. Juutilainen 1,000 mark och åt lärarinnorna i franska språket vid finska lyceet i Åbo E. A. von Schantz och vid finska fruntimmersskolan i Wiborg E. M. Nord hvardera 750 mark.

För öfrigt ha, så vidt Öfverstyrelsen derom erhållit kännedom, följande reseunderstöd utgifvits: den 19 Augusti 1891 åt kollegan i ryska språket vid svenska normallyceet M. Smirnoff 2,000 mark för vistelse under påföljande hösttermin i Kejsaredömet i ändamål att vid gymnasier och realskolor med tyskt undervisningsspråk göra sig förtrogen med de metoder, som för inlärande af ryska språket under senare tider utvecklats och vunnit stadga; — den 16 December 1891 åt filosofiekandidaten F. Hj. Hahl, som anmält sig hafva för afsigt att utbilda sig till lärare i tyska och franska språken, 2,000 mark för vistelse i Tyskland och Frankrike med skyldighet att resan skulle vara minst åtta månader och att Hahl efter återkomsten under minst två års tid stode till Öfverstyrelsens förfogande för att användas i skolans tjänst; — den 19 Maj 1892 åt kollegan i ryska och tyska språken vid elementarskolan i Gamlakarleby M. W. Högbäcka 600 mark för att under sommarferierna vistas i Kejsaredömet i ändamål att såväl teore-

tiskt som praktiskt förkofra sig i ryska språket; — den 30 Maj 1893 åt filosofiemagistern A. E. Rosendahl 2,500 mark för att sätta honom i tillfälle att genom vistelse i Berlin under tio och i Paris under åtta månaders tid företrädesvis i praktiskt afseende förkofra sig i tyska och franska språken.

Med stöd af § 80 i nådiga skolordningen har användandet af följande läse- och läroböcker af Öfverstyrelsen lemnats beroende af särskild framställning i hvarje fall af vederbörande lärare, nämligen: 1890, Fosterländsk läsebok för skolans lägre klasser, af F. Gustafsson; Lärobok i algebra, af Aug. Ramsay, angående hvilken lärobok Öfverstyrelsen resolverat, att ehuru Öfverstyrelsen icke kunnat godkänna den i arbetet ingående framställningen af de irrationella talen, Öfverstyrelsen likväl, emedan arbetet i öfrigt icke saknade förtjenster, velat tillåta, det må detsamma på ansökning af vederbörande lärare vid undervisningen begagnas med vilkor, att läran om irrationella tal af läraren muntligen framställas enligt annan godkänd lärobok; — 1891, andra delen af en läsebok för lägre klasser med titel Saga och Historia, af F. Gustafsson, hvilken enligt Öfverstyrelsens mening egde företräde framför första delen af samma arbete; Ruotsin kielen alkeiskurssi, af V. Vasenius; Lärobok i Medeltidens historia, af J. R. Pallin, för Finlands svenska läroverk bearbetad af M. G. Schybergson; — 1892, Raamatun historia, af K. Ervast, dock, enär Domkapitlet i Borgå anmärkt att arbetet vore nog omfattande för att vid läroverken kunna med noggranhet fullständigt genomgå, med vilkor och under förutsättning, att vid dess begagnande nödigt urval enligt vederbörande lärares bestämmande egde rum; för detta arbete tilldelade Kejsrerliga Senaten den 6 December 1892 författaren ett honorarium af 600 mark; — 1893, Biblisk historia för elementarläroverken, af V. T. Rosenqvist, med enahanda vilkor som för K. Ervasts Raamatun historia; Poetisk läsebok för skolans lägre klasser och Poetisk läsebok för skolans högre klasser, utgifna af A. Lönnbeck; Lärobok i ryska språket för elementarundervisningen af Axel Lilius och Alfr. Thillot.

Den 8 September 1891 har Öfverstyrelsen resolverat, att hinder icke mötte användandet vid sångöfningarna i skolorna af Trestämmiga sånger för skolan och hemmet, Kolmeäänisiä lauluja kotia ja kouluja varten, utgifna af E. Stenbäck.

I Maj 1892 utfärdades af Öfverstyrelsen i de officiella tidningarna följande meddelande: Af förekommen anledning har Öfverstyrelsen velat fästa vederbörande författares och förläggares uppmärksamhet på nödvändigheten deraf, att i nya läroböcker på svenska språket, som för de offent-

liga läroverkens behof tilläfvventyrs utgifvas, äfvensom i nya upplagor af redan införda svenska läroböcker, den för undervisningen i sagda språk i de offentliga läroverken öfverhetligen föreskrifna ortografin varder iakttagen.

II. De enskilda läroverken och lärarepersonalen.

Normallyceet med svenskt undervisningsspråk. Den 16 December 1891 utnämndes af Kejslerliga Senaten distriktsinspektorn för folkskolorna i Nylands län filosofiedoktorn Emil Böök till öfverlärare i de historiska kunskapsarterna; den 23 Augusti 1892 afled kollegan i latin och finska J. H. Tranberg, och har befattningen derefter under tjenste- och nådårstiden bestridts af särskilda vikarier.

Rektorsbefattningen har fortfarande handhafts af öfverläraren A. Kihlman.

Angående den kollegan i ryska språket och lärarene i tyska och franska språken beviljade förhöjda aflöningen har ofvanför redogjorts.

De vid läroverket inskrifne lärarekandidaternes antal utgjorde läseåret 1890—1891, höstterminen 23, vårterminen 25; 1891—1892, höstterminen 14, vårterminen 12; 1892—1893, höstterminen 15, vårterminen 22. Under de trenne läseåren hafva praktiska lärareprof aflagts till ett antal af resp. 30, 35 och 15.

Elevernas antal utgjorde under nämnda läseår resp. 179, 180 och 149.

Skolråd (från den 1 September 1891 till den 1 September 1894): professorerne F. V. Gustafsson och A. O. Freudenthal, öfversten K. Antell, öfverdirektören W. G. Geitlin (ordförande) och hofrådet L. Krohn (afviden).

Normallyceet med finskt undervisningsspråk. Den 22 (10) September 1891 utnämndes i nåder lektorn i svenska och finska språken filosofiedoktorn A. O. G. Genetz till professor i finska språket och litteraturen vid Kejslerliga Alexanders-Universitet, hvarefter fullmakt den 18 Februari 1893 utfärdades för lektorn vid lyceet i Björneborg filosofiedoktorn A. V. Forsman å lektorstjensten i nämnda språk. Sedan Kejslerliga Senaten den 21 Oktober 1891 utnämnt lektorn vid lyceet A. V. Streng till öfverlärare i språk, befullmäktigades den 15 Augusti 1893 filosofiekandidaten Henrik Ferdinand Silander att vara lektor i latin och grekiska. Efter kollegan F. O. Rapolas afgång från början af läseåret 1891—1892 till en lektorstjenst vid reallyceet i Nyslott blef filosofiemagistern Artur Henrik Snellman af Kejslerliga Senaten, som efter anförda besvär upphävt Öfverstyrelsens utnämning af annan person, den 16 December 1891 förordnad att under två profår bestrida kol-

legatjensten i historia och finska språket. Sedan filosofiekandidaten K. Hämläinen vid utgången af läseåret 1891—1892 afgått till en lektorstjänst vid finska lyceet i Uleåborg, handhades läraretjensterna i tyska och franska språken af filosofiemagistern Hjalmar Hahl, som den 23 Augusti 1893 förordnades att desamma under två profår bestrida.

Den 14 Januari 1891 förordnade Kejserliga Senaten t. f. öfverläraren, lektorn Streng att handhafva rektorsvården, intill dess, efter den lediga öfverläraretjenstens besättande, öfverlärarnes antal skulle varda fulltaligt, och sedan Streng utnämnts till öfverlärare, förordnades han af Kejserliga Senaten den 6 April 1892 att tills vidare vara rektor för läroverket.

Åt kollegan i ryska språket samt lärarene i tyska och franska språken har enahanda tillökning i aflöningsförmånerna beviljats, som för samma lärare vid det svenska normallyceet.

Under läseåret 1890—1891 upprätthölls å 4:de klassen en realafdelning, för hvilken ett särskildt anslag af 840 mark beviljats; sedan från hösten 1891 ett finskspråkigt reallyceum å orten trädte i verksamhet, har å normallyceets 2:dra och 4:de klasser någon realafdelning icke vidare ifrågakommit. Såsom fortsättning af de under de föregående åren upprätthållna parallelafdelningarna å tvenne af läroverkets klasser beviljades af Kejserliga Senaten den 19 Augusti 1891, jemte ett anslag för ändamålet af 9,960 mark, tudelning, utom i grekiska och ryska språken, af 5:te och 7:de klasserna under läseåret 1891—1892. Under påföljande läseår 1892—1893 befanns en parallelafdelning till 8:de klassen icke nödig och för en dylik afdelning till 6:te klassen beviljades af Kejserliga Senaten anslag under förutsättning att elevantalet komme att vid läseårets början öfverstiga 40. Då emellertid detta icke blef fallet, i det att elevantalet steg till 37, kom den ifrågasatta tudelningen af sistnämnda klass icke till stånd.

De vid lyceet inskrifna lärarekandidaternas antal utgjorde läseåret 1890—1891, höstterminen 25, vårterminen 23, 1891—1892, höstterminen 25, vårterminen 27, 1892—1893 höstterminen 25, vårterminen 30. Praktiska lärareprof ha under de tre läseåren aflagts till ett antal af resp. 52, 49 och 31.

Elevernas antal har under samma tid uppgått till resp. 291, 252 och 223.

Skolråd: Hofrådet K. A. Slöör (ordförande), professorn A. F. Sundell, medicinedoktorn M. Åyräpää, statsrådet Th. Rein och kamreraren A. Boehm.

Reallyceet med svenskt undervisningsspråk. Läroverkets successiva ombildning från den 1 September 1891, jemlikt nådiga kungörelsen den 30 förutgångne Juni, till ett reallyceum med utförliga kurser i ryska språket finnes ofvanför berörd under den allmänna öfversigten. Den 9 Septem-

ber 1891 fastställde Kejserliga Senaten ett med ledning af normalstaten i åberopade nådiga kungörelse, af Öfverstyrelsen uppgjordt förslag till stat för läroverket att tillämpas tillsvidare samt förordnade, att lärarne i religion och engelska språket samt teckning och kalligrafi skulle å gammal stat kvarstå, intill dess den dem åliggande undervisningsskyldigheten genom det successiva införandet af den nya lektionsplanen minskades.

Då enligt nådiga kungörelsen den 30 Juni 1891 vid lyceet borde finnas bland andra en lektor i de inhemska språken, men besättandet af denna lektorstjänst ej kunde ske, emedan för nämnda undervisning redan vore sörjdt genom tvenne ordinariteter anställda kolleger, af hvilka den ena, K. E. Lindgren, handhade undervisningen i svenska och finska, den andra, K. E. Hårdh, i tyska och svenska språken, hemställde Öfverstyrelsen om tillstånd att vidtaga en sådan förändring af undervisningsämnena vid nämnda lektorstjänst, då den första gången besattes, att de inhemska språken utbyttes mot naturalhistoria och geografi. Till denna framställning fann Kejserliga Senaten enligt skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 21 Oktober 1891 icke skäl att bifalla. Derefter anmälde Öfverstyrelsen, att någon annan utväg för besättande af ifrågavarande lektorstjänst ej syntes återstå, än att kollegan Lindgren, med hänsyn till sin långvariga tjänstgöring vid läroverket och den samvetsgrannhet och framgång, hvarmed han derstädes handhaft undervisningen särskildt i finska språket, vunne befordran till densamma. Öfverstyrelsen hemställde därför, huruvida det icke kunde tillåtas Öfverstyrelsen att utan tjänstens kungörande till ansökning omedelbart utnämna och befullmäktiga kollegan Lindgren att vara lektor i de båda inhemska språken, hvarigenom den svåra olägenheten kunde undvikas, att en af lektorstjänsterna vid läroverket under en längre tid förblefve obesatt och undervisningen i geografi och naturalhistoria anförtroddes tillfälliga lärare. Sålunda kunde nämligen den efter Lindgren ledig blifvande kollegatjänsten i öfverensstämmelse med åberopade kungörelse besättas med undervisningsskyldighet i sistsagda ämnen. Härtill biföll Kejserliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 18 Februari 1892, sedan Kejserliga Senaten genom resolution af samma dag förklarar Lindgren berättigad att vinna befordran till merberörda lektorstjänst, ehuru han icke aflagt praktiskt prof i finska och ej heller teoretiskt förhör eller praktiska prof i svenska språket. Den 8 Mars 1892 utfärdades fullmakt för kollegan Lindgren å lektorstjänsten i svenska och finska språken och den 3 derpåföljande December för filosofiemagistern, friherre Adolf von Bonsdorff å kollegatjänsten i historia, geografi och naturalhistoria, den senare tjänsten att tillträdas den 1 September 1893.

Till lektorstjensten i ryska språket befullmäktigades den 3 September 1892 filosofiemagistern Karl Severin Ahonius.

Sedan läraren i religion K. T. Broberg den 20 Augusti 1892 på begäran entledigats, har undervisningen i nämnda ämne handhafs af pastorn Ernst Sjöblom.

Den genom nådiga kungörelsen den 30 Juni 1891 inrättade rektorsbefattningen uppdrogs åt lektorn L. Neovius, som från början af påföljande läseår afsade sig densamma, hvarefter den af Öfverstyrelsen anförtroddes åt friherre von Bonsdorff, som då handhade undervisningen i naturalhistoria vid läroverket. Denna åtgärd godkändes af Kejslerliga Senaten att fortfara till utgången af pågående läseår, och den 24 Maj 1892 tillät Kejslerliga Senaten, att von Bonsdorff finge fortfara med rektorsvården, intill dess frågan om besättandet af kollegatjensten i naturalhistoria m. m. blifvit slutligen afgjord. Sedan friherre von Bonsdorff befullmäktigats till nämnda tjänst, förordnades han af Kejslerliga Senaten den 25 Januari 1893 att tillvidare vara rektor för läroverket. Till prorektor förordnade Öfverstyrelsen den 5 Maj 1893 kollegan A. F. Lilius.

Den 11 November 1892 beviljades 280 mark för grekisk-rysk religionsundervisning att från läseårets början för framtiden upptagas i läroverkets stat.

Elevernas antal har under de ifrågavarande tre läseåren uppgått till resp. 123, 112 och 119.

Skolråd: Kaptenen A. W. Lagerborg, professorn F. Elfving (ordförande), filosofiemagistern A. Schauman, assessorn C. J. Hougberg och filosofiemagistern E. Nordström.

Reallyceet med finskt undervisningsspråk. Läroverket öppnades, jemlikt nådiga kungörelsen den 30 Juni 1891, den 1 derpåföljande September med en klass och kommer derefter att årligen med en klass utvidgas. Den 18 Augusti 1892 meddelade Kejslerliga Senaten tillstånd att, för den händelse att 60 eller flere inträdessökande till första klassen blefve efter anställdt inträdeshör vid läseårets början godkända, en parallelafdelning finge till nämnda klass inrättas, och beviljades för ändamålet nödigt extra anslag. Den ifrågasatta parallelafdelningen kom äfven till stånd och upprätthölls under följande läseår en dylik afdelning till första klassen.

Undervisningen har handhafs af timlärare och rektorsvården af filosofiemagistern Kaarlo Fredrik Kerppola.

Särskilda extra anslag hafva beviljats till anskaffande af möbler och inventarier samt läromateriel. Stat har för hvarterda läseåret 1891—1892 och 1892—1893 särskildt fastställts.

Under första året af sin verksamhet var läroverket inrymdt i finska normallyceets hus. Sedan ur skolfondens medel i nåder anslagits ända till 300,000 mark till inköp af en gård för statsverkets räkning till lokal för reallyceet, anbefalldes Kejsrerliga Senaten den 27 Januari 1892 Statskontoret att med professorn G. Asp och hans hustru afsluta köp om dem tillhöriga gården och tomten N:o 2 vid Kyrkotorget i Helsingfors. Tillika anbefalldes Byggnadsstyrelsen att vidtaga erforderliga förändringar och nybyggnadsarbeten i gården. Ritningar till dessa fastställdes den 13 Juli 1893, dock kommo under denna sommar endast några mindre förändringsarbeten till stånd, för hvilka ett extra anslag af 1,500 mark beviljades.

Elevernas antal utgjorde läsåret 1891—1892 å 1 klass 40 och läsåret 1892—1893 å 2 klasser, af hvilka den första var delad i två afdelningar, 100.

Skolråd: Professorerne J. N. Lang och W. Ruin (ordförande), medicinedoktorn Th. Löfström, filosofiemagistern V. Löfgren och ingenjören W. V. Forsman.

Realskolan med svenskt undervisningsspråk. På grund af Kejsrerliga Senatens befallning, föranledd af särskilda inlemnade förslag till skolans omorganisation och meddelad i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 28 Januari 1891, uppgjordes af Öfverstyrelsen förslag, åsyftande att bringa läroplanen och kurserna, utan förändring af den för skolan dittills gällande planen, i närmare öfverensstämmelse med organisationen af de fem lägsta klasserna af de genom nådigt bref af samma dag till inrättande föreskrifna reallyceerna i Helsingfors och Wiborg. Emellertid vann detta förslag icke tillämpning, utan i nådigt bref den 14 April 1892 förordnades att skolan skulle efter utgången af läsåret 1891—1892 klass för klass indragas. Då sålunda under följande läseår 1:sta klassen saknades, fastställdes för detta läseår särskild stat med iakttagande af vissa besparingar i den förut gällande staten.

Afsked på begäran erhöLL den 17 Januari 1893 lärarinnan i teckning A. K. Pipping, åt hvilken beviljats ett lifstidsunderstöd på extra stat af 600 mark. I skolans ordinarie lärarepersonal hafva för öfrigt förändringar icke inträffat. Lediga läraretjensterna i religion, ryska och gymnastik hafva bestridts af vikarier. Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Brenner.

Elevanantalet utgjorde 1890—1893 resp. 40, 34 och 24.

Skolråd: Professorn H. Holsti (ordförande), vicehäradshöfdingen R. Elving, intendenten A. L. Gripenberg, handlanden M. Hallberg och arkitekten K. G. Nyström.

Fruentimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Den 26 Augusti 1891 erhöll lärarinnan å andra förberedande klassen A. M. Nygrén afsked med full pension och till tjensten befullmäktigades den 8 Augusti 1892 Frida Karolina Sjöblom, som under en längre tid varit t. f. föreståndarinna för fruentimmersskolan i Fredrikshamn. Den 15 Augusti 1893 utfärdades fullmakt å lektorstjensten i religion vid lyceet i Kuopio för kollegan S. J. Lagus, som dock under derpåföljande läseår kvarstår vid läroverket.

Pedagogiska direktionen för det med läroanstalten förenade *fortbildningsläroverket* har enligt Kejserliga Senatens förordnande i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 15 Juli 1891 utgjorts af föreståndarinnan E. Blomqvist såsom ordförande samt e. o. professorn M. G. Schybergson och lärarinnan A. Langhoff såsom ledamöter. Kurser och stat, den senare till samma belopp som förut, eller 17,075 mark, hafva särskildt för hvarje läseår i föreskrifven ordning fastställts.

Den 17 September 1890 förordnade på gifven anledning Kejserliga Senaten att de å skolans stat uppförda anslag af 1,500 mark till diverse utgifter och 400 mark till förstärkning af skolkassan skulle sammanföras till ett anslag af 1,900 mark till förstärkning af sistnämnda kassa. Den 7 Oktober 1892 beviljades åt skolans vaktmästare ett personelt lönetillskott af 100 mark att utgå från den 1 Januari 1891. Den 7 December 1892 beviljades till betäckande af en under läseåren 1890—1892 uppkommen brist i ved och ljusanslaget 1,261 mark 50 penni, hvarjemte Byggnadsstyrelsen anbefalldes att låta genom vederbörande arkitekt i samråd med en tillförordnad ledamot af Öfverstyrelsen verkställa undersökning om orsakerna till den relativt stora vedåtgången och derefter till Kejserliga Senaten inkomma med yttrande såväl derom som huruvida och på hvad sätt uppvärmningen och ventilationen af skolhuset kunde utan föreståndarinnans betungande dermed för framtiden handhafvas. Efter verkställd undersökning och afgifvet utlåtande afven af Öfverstyrelsen hafva i förenämndt afseende af Kejserliga Senaten detaljerade föreskrifter fastställts och ett arvode af 400 mark för läseåret 1893—1894 beviljats att utgå ur läroverkets anslag till ved och ljus såsom ersättning åt den som handhar uppsigten öfver skolhusets uppvärmning och ventilation, hvarvid åt Öfverstyrelsen öfverlemnats att efter utgången af nämnda läseår göra framställning om enahanda anslag, derest så ansåges ändamålsenligt.

Elevernas antal utgjorde läseåren 1890—1893 i fortbildningsläroverket resp. 102, 101 och 90 samt i fruentimmersskolan resp. 276, 272 och 257. Antalet praktiska prof, som vid skolan aflagts, uppgingo under de tre läseåren till resp. 21, 19 och 14.

Skolråd: Geheimerådet A. von Collan (ordförande), generallöjtnanten F. Neovius, öfverdirektörskan A. Edelfelt, medicinalrådinnan E. Björkstén och geheimerådinnan E. Norrmén.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Några förändringar i den ordinarie lärarepersonalen hafva icke inträffat. För det med skolan förenade fortbildningsläroverket ha kurser och stat särskildt för hvarje läseår i föreskrifven ordning fastställts. Staten uppgick för läseåret 1892—1893 till 18,900 mark.

Den 2 Oktober 1890 beviljades ett tillskott af 1,000 mark årligen till skolkassan, att utgå från den 1 September 1889, hvarjemte förordnades att från samma tid det å läroanstaltens stat upptagna anslaget till diverse utgifter 750 mark skulle kronan besparas. Såsom ersättning för de brandstodsafgifter, som ur skolkassan under flere års tid erlagts, beviljades den 15 Juli 1891 ett extra anslag af 1,146 mark 95 penni.

Fortbildningsläroverket har läseåren 1890—1893 besökts af resp. 94, 90 och 80 samt skolan under samma tid af resp. 255, 250 och 226 elever. Praktiska lärarinneprof ha vid skolan aflagts till ett antal af resp. 10, 14 och 14.

Skolråd: Professorerne O. Donner (ordförande) och E. A. Homén, statsrådinnan H. M. Rein och fruarna E. Melander och A. Almberg.

Borgå.

Klassiska lyceet. Den 5 Februari 1892 utfärdades fullmakt för på prof tillförordnade lektorn i grekiska och latin, filosofie doktorn E. Rindell. Sedan kollegan i finska språket A. V. Forsman afgått till en lektorstjänst vid lyceet i Björneborg, befullmäktigades till tjänsten den 3 December 1892 filosofiemagistern August Edvard Becker, som för att fortsättningsvis bestrida ett vikariat vid svenska normallyceet erhöll tjänstledighet för hela det påföljande läseåret. Afsked beviljades från den 1 September 1893 lektorn i religion, logik och grekiska, prosten A. W. Frosterus, hvilken tillagts full pension och derutöfver tillerkänts rätt att under sin återstående lifstid bibehållas vid besittningen af ett prebendehemman i Thusby socken. Då undervisningen i religion förut var fördelad på tvenne lärare, lektorerna Forsius och Frosterus, kan numera, sedan äfven den senare afgått, i öfverensstämmelse med gällande timfördelning en lektorstjänst besättas med undervisningsskyldighet i religion öfver hela läroverket samt i finska och logik på de två högsta klasserna.

Till läraretjänsten i teckning konstituerades den 5 Maj 1891 enkefru Fanny Paulina Niloni, som från den 1 September 1892 på begäran erhö

afsked. Å tjensten utfärdades derefter den 7 Januari 1893 konstitutorial för Helmi Ahlman.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn J. E. Strömborg, som dels partielt dels helt och hållet åtnjutit ledighet från den honom tillkommande undervisning.

Den 28 November 1890 beviljades för grekisk-rysk religionsundervisning ett anslag af högst 280 mark om året att utgå från läsårets början, med den närmare bestämning, att i händelse en fortlöpande undervisning i ämnet icke komme att meddelas, en ersättning af fem mark för hvarje lektionstimme skulle af rektor till läraren utbetalas, tillökt med ersättning för skjuts och dagtraktamente under resan till och från skolstaden enligt gällande resereglemente, i händelse sådant påfordrades och skäl dertill förekomme. Den 14 December 1892 beviljades ett extra anslag af 714 mark 9 penni till betäckande af en brist i ved och ljusanslaget, hvilket från den 1 September höjdes med 400 mark om året, eller från 1,800 till 2,200 mark.

Lyceet besöktes under läsåren 1890—1893 af resp. 133, 142 och 126 elever.

Skolråd: Fabrikanten R. W. Ekblom, enkedoktorinnan E. Grönlund, f. d. språkläraren N. Gulin (ordförande), stadsläkaren A. Lindh och konsuln G. L. Söderström.

Lovisa.

Elementarskolan. Till kollegatjensten i ryska och tyska språken, hvilken i följd af brist på kompetente sökande dittills handhafts af vikarier, förordnades den 25 April 1892 på två profår lärarekandidaten Ivar August Lovenetzskij. Den 31 Januari 1893 utfärdades fullmakt för på prof tillförordnade kollegan i religion, historia och geografi A. W. Relander, som den 18 April 1891 konstituerats att derjemte vara lärare i sång.

I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 20 December 1892 anbefalldes Kejsersliga Senaten af förekommen anledning Öfverstyrelsen att infordra stadsfullmäktiges i Lovisa yttrande huruvida icke stadskommunen vore villig att öfvertaga elementarskolan samt efter ortens förhållanden och behof omorganisera och underhålla densamma såsom en kommunal-real- eller borgareskola, med åtnjutande af skäligt understöd ur statsmedel. Detta förslag blef på anförda skäl af stadsfullmäktige afböjdt.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Nyström.

Elevernas antal har under treårsperioden 1890—1893 uppgått till resp. 51, 61 och 67.

Skolråd: Vicekonsuln A. Björkstén (ordförande), tullförvaltaren W. von Christierson, rådmannen G. Kuhlefeldt, provincialläkaren O. Hoffström och filosofiemagistern V. E. Linderoos.

Ekenäs.

Elementarskolan. Inom lärarepersonalen hafva förändringar icke inträffat, utom att lediga läraretjensten i religion handhafs af särskilda vikarier; från början af läseåret 1892—1893 skötes densamma enligt förordnande tillsvidare af kyrkoherden J. A. Enebeck.

Rektorsvården har fortfarande handhafs af kollegan Malin.

Skolan besöktes under de tre läseåren 1890—1893 af resp. 34, 40 och 45 elever.

Skolråd: Seminariidirektorn F. W. Sundvall (ordförande), seminariilektorn M. Lindén, borgmästaren B. Schauman, rådmannen I. Taucher och apotekaren W. Juslén.

Åbo.

Klassiska lyceet med svenskt undervisningsspråk. Afsked beviljades den 23 Oktober 1891 lektorn, professor K. K. Tigerstedt med full pension och till lektorstjensten i historia och svenska språket befullmäktigades den 28 Maj 1892, från den 1 derpåföljande November filosofiedoktorn Karl Julius Hartman. Från den 1 September 1893 erhöll kollegan i ryska språket K. F. Ridderström afsked med full pension.

Till gymnastikläraretjensten konstituerades den 10 November 1890 studeranden Axel Rindell, som efter uttjenta profår den 20 Maj 1893 äfven erhöll konstitutorial å sängläraretjensten.

Den 21 Maj 1892 förordnade Kejserliga Senaten på derom gjord framställning, att med utgången af pågående läsetermin, då enligt förut fastställd plan den provisoriska afdelningens femte klass var bestämd att upphöra, äfven sjette och sjunde klasserna af samma afdelning skulle indragas. Då sålunda under följande läseår en parallelafdelning kvarstod endast å åttonde klassen, upphörde den provisoriska afdelningen helt och hållet vid utgången af samma läseår 1892—1893. Med anledning häraf fastställde Kejserliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 16 Maj 1893, utom de förut för hvarje läseår gjorda, särskilda ytterligare reduktioner i läroverkets stat och förordnade, att från läseårets utgång det såsom tillskott till läroverkets kassa beviljade anslaget af 2,600 mark skulle ned sättas till 2,000 mark, men anslaget till ved och ljus förhöjas från 1,900 till

2,400 mark, samt tillät, att vaktmästaren vid den provisoriska afdelningen emot åtnjutande af fri bostad jemte ved fortfarande finge vid läroverket bibehållas såsom biträde åt lyceets vaktmästare.

Sedan lektorn C. J. Arrhenius anhållit att varda från rektorsbefattningen entledigad, förordnade Kejslerliga Senaten den 18 Oktober 1892, med bifall till nämnda anhållan, lyceets prorektor, lektorn J. E. Amnell att tillsvidare handhafva rektorsvården. Derefter förordnades af Öfverstyselsen lektorn Arrhenius att vara prorektor vid läroverket.

Elevantalet uppgick under de tre läseåren 1890—1893 till resp. 281, 239 och 188.

Skolråd: Hofrättsrådet V. Björkman (ordförande), politieborgmästaren F. Juselius, handlanden J. Österblad, medicinlicentiaten K. O. V. Stadius och kommunalrådet G. A. Petrelius.

Klassiska lyceet med finskt undervisningsspråk. Den 25 November 1890 utfärdades fullmakter för på prof tillförordnade lektorerna J. M. Ahlman och K. R. Melander, äfvensom konstitutorial för på prof tillförordnade lärarinnan i franska språket E. A. von Schantz.

Den 23 Oktober 1891 förordnades filosofiexaminstern Oskar Fredrik Palmroos att under två profår bestrida kollegatjensten i ryska språket och den 22 December 1891 utfärdades fullmakt å kollegatjensten i historia, geografi och naturalhistoria för gymnastikläraren vid lyceet i Kuopio filosofiekandidaten E. R. Hammarström. Till gymnastikläraretjensten tillförordnades på två profår den 10 Oktober 1890 studeranden Johan August Blomberg.

Kollegan i matematik A. A. Jansson har från den 1 September 1893 transporterats till en kollegatjenst vid finska fruntimmersskolan å orten.

Den 11 Maj 1892 medgafs af Kejslerliga Senaten rektor tillstånd att lyfta årsanslaget 3,000 mark för ved och ljus i dess helhet förskottsvis i början af Juni månad, då inköp af ved till lägsta pris kunde göras, och den 19 i samma månad förordnade Kejslerliga Senaten att, i anledning af gjord framställning om behovet af skild gymnastiksal för läroverket, utlåta derom framdeles komme att meddelas. Till rektors förfogande för aflönande vid behof af nödigt biträde åt vaktmästaren har ställts ett årligt anslag af 200 mark från den 1 September 1891.

Rektorsvården har fortfarande handhafs af lektorn H. Melander.

Under ifrågavarande tre läseår 1890—1893 har lyceet besökts af resp. 257, 246 och 234 elever.

Skolråd: Hofrättsrådet R. Idestam (ordförande), apotekaren A. Kyrklund, stadskamreraren Hj. Rydman, justitierådmannen K. F. Lilius och medicinedoktorn G. von Essen.

Reallyceet med svenskt undervisningsspråk. Vid utgången af läseåret 1890—1891, då en 8:de klass tillkom, blef läroverket fullständigt organiseradt. Fullmakter utfärdades den 27 Februari 1891 för filosofiexaminiern Konrad Felix Ahlman å lektorstjänsten i religion och finska språket; den 1 December 1891 för lektorn vid lyceet i S:t Michel filosofiedoktorn A. L. Sundholm å lektorstjänsten i historia och svenska; för på prof tillförordnade lektorerna E. Sjöblom i matematik och fysik den 13 December 1892 och filosofiekandidaten Ivan Uschakoff i tyska och franska språken den 21 Januari 1893.

Den 10 December 1890 afled kollegan F. A. O. Lundenius, hvarefter fullmakt å kollegatjänsten i matematik den 21 Maj 1892 utfärdades för filosofiekandidaten Nikolai Axel Fredrik Wilhelm Wahlfelt, som icke tillträdde tjänsten, utan åtnjöt ledighet för studiers fortsättande och i följd af olycksfall den 20 Februari 1893 afled i Stockholm. Till kollegatjänsten i ryska språket befullmäktigades den 9 December 1890 fru Naëma Adelaide Lundenius.

Konstitutorial å sångläroverket utfärdades den 13 December 1892 efter uttjenta profår för gymnastikläraren vid svenska klassiska lyceet å orten A. Rindell och å läroverket i engelska språket den 24 Mars 1893 för Augusta Matilda Stråhlman. Gymnastikläroverket har handhåfts af vikarie.

Den 28 Oktober 1891 förordnade Kejsarliga Senaten, sedan lyceet från läseårets början blifvit fullständigt organiseradt, kollegan K. G. Bärlund att vid detsamma tillsvidare handhafva rektorsvården.

Från den 1 September 1891 kunde läroverket förlägga sin verksamhet till det nya, för dess behof uppförda huset. Ett extra anslag af 3,046 mark har beviljats, hvaraf 2,050 mark skulle användas till kompletterande af läromaterielen i naturalhistoria och fysik och 996 mark till inköp af ett pianino.

Läroverket besöktes läseåret 1890—1891 å 7 klasser af 166 och därefter såsom fullständigt 1891—1892 af 180 och 1892—1893 af 184 elever.

Skolråd: Hofrättsrådet E. Stadigh (ordförande), kommerserådet F. Rettig, stadsläkaren A. R. Spoo, landssekreteraren K. W. Rydman och fabrikanter N. Boman.

Fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Afsked beviljades från den 1 September 1893 föreståndarinnan W. Gripenberg med half och kollegan F. W. Bergroth med hel pension samt gymnastiklärarinnan A. E. Juselius. Föreståndarinnan Gripenberg afled den 26 Augusti, innan hon ännu

frånträdt sin befattning, hvilken läseåret 1893—1894 handhafves af lärarinnan S. H. Lindström.

Den 7 Oktober 1891 beviljades ett tillskott af 200 mark i vaktmästarens aflöning äfvensom ett årligt tillskott med 300 mark i anslaget till förstärkande af anstaltens skolkassa, att utgå det förra från den 1 Januari och det senare från den 1 September. Den 16 Mars 1892 tillät Kejslerliga Senaten att anslaget till ved och ljus 3,000 mark finge uppbäras för det kommande läseåret i början af Juni månad, då vedpriset är billigast. Till betäckande af en i nämnda anslag uppkommen brist har en summa af 331 mark beviljats.

Skolan besöktes under läseåren 1890—1893 af resp. 161, 158 och 156 elever.

Skolråd: Kollegan K. J. Wahlström (ordförande), Hofrättsrådinnan F. Idestam, hofrättsrådet B. N. Procopé, lasarettsläkaren, professorn K. R. Paqvalin och justitierådmannen O. E. Ringbom.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. I nådiga kungörelsen den 5 Augusti 1892 förordnades, på derom af Finlands Ständer framburen underdånig petition, att privata finska fruentimmersskolan i Åbo stad skulle af staten öfvertagas från början af nästföljande läseår. Sedan Kejslerliga Senaten tillika anbefallt Öfverstyrelsen att oförtöfvadt vidtaga samtliga häraf påkallade åtgärder, anmodade Öfverstyrelsen föreståndarinnan för sagda privatskola Olga Lemberg, under förutsättning att hon vore villig fortsättningsvis handhafva föreståndarinnebefattningen, att till Öfverstyrelsen inkomma med förslag till besörjande af undervisningen från följande läseårs början. I enlighet med det på grund häraf afgifna förslaget anmodade Öfverstyrelsen föreståndarinnan Lemberg att, enär de i normalstaten för fruentimmersskolor upptagna anslag vore för ändamålet tillräckliga, låta från läseårets början ombesörja undervisningen genom privatskolans förra lärarepersonal mot aflöning, beräknad för enhvar efter antalet undervisningstimmar. Denna åtgärd godkändes af Kejslerliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 14 September 1892, hvarjemte stat för skolan, slutande sig å 27,400 mark, fastställdes. Den 18 Oktober 1892 förordnade Kejslerliga Senaten att den för privatskolan upphyrda lokal skulle öfvertagas af staten under då pågående och följande två hyresår samt af nämnda skolas direktion möbler, inventarier, undervisningsmateriel och böcker inlösas för en summa af 1,769 mark 30 penni. Tillika beviljades såsom ersättning för den förlust direktionen komme att vidkännas för en tidigare för privatskolans räkning upphyrd lokal omedelbart 300 mark och i början af följande hyresår likaledes 300 mark.

Den 28 Februari 1893 utfärdades fullmakt å föreståndarinnjetjensten för förra privatskolans föreståndarinna Olga Matilda Sofia Lemberg, den 25 derpå följande April för kollegan vid finska lyceet å orten A. A. Jansson å kollegatjensten i matematik och fysik samt den 1 Maj för biträdande kollegan vid elementarskolan i Brahestad J. W. Juvelius å kollegatjensten i finska och svenska språken, för de två sistnämnda från den 1 nästföljande September. Öfriga tjenster vid skolan komma att besättas under läseåret 1893—1894.

Särskilda extra anslag ha beviljats till ytterligare inköp af möbler och inventarier, hvarjemte tillåtits att skolans anslag till ved och belysning finge till föreståndarinnan årligen i Juni månad utbetalas.

Skolan besöktes under sitt första verksamhetsår såsom publikt läroverk, läseåret 1892—1893, af 113 elever.

Skolråd: Hofrättsassessorn, friherre J. A. von Knorring (ordförande), fruarna A. Schultz och A. Landell, hofrättsassessorn G. M. Tenlén och kyrkoherden K. L. Nyman.

Nystad.

Elementarskolan. Den 28 Juni 1891 afled kollegan G. W. Liljefors, hvarefter kollegatjensten i religion, historia och geografi, svenska och finska språken, jemlikt Kejslerliga Senatens förordnande af den 15 Maj 1889, skötts af vikarie mot åtnjutande af samtliga aflöningsförmåner såsom arvode. Vikarie vid tjensten har varit filosofiekandidaten K. J. Rostet. Läraretjensterna i sång och gymnastik ha fortsättningsvis handhäfts af studeranden A. Helander såsom vikarie och rektorsvården af kollegan K. A. Cajander.

Det af Öfverstyrelsen på Kejslerliga Senatens befallning infordrade yttrande af stadsfullmäktige, huruvida kommunen vore villig att öfvertaga och omorganisera elementarskolan såsom kommunal- real- eller borgareskola emot åtnjutande af ett efter förhållandena lämpadt årligt understöd af statsmedel, blef afböjande. Sedermera anhöllo stadsfullmäktige att få utvidga elementarskolan med tre privata fortsättningsklasser och för en hvar af dem, i den mån de uppsattes, undfå statsbidrag till belopp af 3,000 mark. Härtill biföll icke Kejslerliga Senaten, utan anbefalldes Öfverstyrelsen i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 20 December 1892 att ånyo infordra stadsfullmäktiges yttrande angående skolans fullständiga öfvertagande af stadskommunen. Detta yttrande har före den 1 September 1893 icke inkommit.

Rörande bekostandet af undervisning i latin vid skolan finnes ofvanför meddeladt under den allmänna öfversigten.

Elevernas antal har för de tre läsåren 1890—1893 uppgått till resp. 32, 34 och 35.

Skolråd: Häradschefdingen C. J. Aspelund (ordförande), handlanden Th. Lindroth och vicekonsuln E. J. Savón.

Raumo.

Elementarskolan. Lediga kollegatjensten i religion, historia och geografi samt svenska och finska språken har fortfarande, jemlikt Kejslerliga Senatens förordnande den 11 Mars 1887, handhafs af vikarie, i hvilken egenskap filosofiemagistern Valter Högman, som äfven haft sig rektorsvården ombetrodd, varit vid skolan anställd. Läraretjensterna i sång och gymnastik hafva likaledes skötts af vikarier.

Ett i samma syfte som rörande skolan i Nystad framställdt förslag om skolans öfvertagande af stadskommunen afböjdes af stadsfullmäktige, hvilka derefter anhöllo att få utvidga elementarskolan med en tredje klass och för densamma erhålla ett statsunderstöd af 3,500 mark. Då denna anhållan af Kejslerliga Senaten den 28 April 1892 afslagits, förklarade sig kommunen villig att på framställda vilkor öfvertaga och till femklassig real- eller borgareskola ombilda elementarskolan. Härtill meddelades tillstånd i nådigt bref af den 7 Mars 1893, hvori förordnades att elementarskolan i Raumo stad skulle med läsårets utgång den 31 Augusti 1893 indragas och jemte möbler, inventarier, undervisningsmateriel och bibliotek öfverlätas åt staden, som tilläts att omorganisera densamma till femklassig real- eller borgareskola med gemensam undervisning för gossar och flickor. Tillika hugnades stadskommunen med årligt understöd ur allmänna medel att till föreskrifvet belopp utgå i tio års tid från den 1 September 1893. Understödet belopp bestämdes i nådig resolution af samma dag till 13,000 mark för hvarje af de tre första läsåren och från början af det fjerde läsåret till 3,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass eller sålunda för den fullständiga anstalten 15,000 mark. I sammanhang härmed förordnade Kejslerliga Senaten att kollegan G. W. Cannelin skulle från den 1 September 1893 uppföras på indragningsstat.

Angående bekostandet af latinundervisning vid elementarskolan finnes ofvanför redogjordt under den allmänna öfversigten.

Elevantalet utgjorde under de tre läsåren 1890—1893 resp. 21, 24 och 24.

Skolråd: Borgmästaren U. Montin (ordförande), handlanden L. Långfors och vicehäradschefdingen A. Sunell.

Björneborg.

Klassiska lyceet med finskt undervisningsspråk. Under året 1891 utfärdades fullmakter å samtliga lektorstjänster, hvilka voro att tillträdas den 1 September samma år, nämligen i religion, logik och svenska den 2 Maj för filosofiekandidaten Lars Hugo Sandelin, i historia, geografi och finska språket den 23 Juni för filosofiemagistern Adolf Malin, i latin den 7 Juli för kollegan vid lyceet i Borgå filosofiedoktorn A. V. Forsman, i matematik och fysik den 27 Oktober för kollegan vid finska fruntimmersskolan i Wiborg D. Lassila, i grekiska och latin den 20 November för filosofiemagistern Ernst Gustaf Nyberg. Från början af läsåret 1893—1894 afgick lektorn Forsman till en lektorstjänst vid finska normallyceet.

Till kollegatjänsten i ryska språket befullmäktigades den 1 Juli 1893 efter uttjenta profår August Wilhelm Dunckers.

Den 14 Februari 1891 konstituerades till tyska språkläretjensten Eeli Granit, som på grund af förordnande tillika handhaft läretjensten i franska språket. Gymnastikläretjensten har bestridts af vikarie. Den 24 Januari 1893 afled lärarinnan i teckning och kalligrafi J. E. Lilius.

Den 11 November 1891 förordnade Kejsrerliga Senaten lektorn Malin att tillsvidare handhafva rektorsvården vid läroverket, hvarefter af Öfverstyrelsen lektorn Forsman förordnades till prorektor.

Den 25 Maj 1892 beviljades ett extra anslag af högst 1,570 mark 55 penni till anskaffande af fysikalisk läromateriel.

Lyceet besöktes under trienniet 1890—1893 af resp. 167, 156 och 162 elever.

Skolråd: Bankkommissarien K. F. Levonius, (ordförande), filosofiemagistern G. Grönfeldt, pastorerne R. Grönvall och L. V. Häggström.

Elementarskolan med svenskt undervisningsspråk. I nådigt bref den 14 April 1892 förordnades att fyraklassiga elementarskolan i Björneborg skulle efter utgången af läsåret 1891—1892 klass för klass indragas, och hafva i sådant afseende för de särskilda läsåren nödiga åtgärder vidtagits. I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 15 Juni 1893 förordnades att kollegan J. I. Tamsén skulle från den 1 derpåföljande September föras på indragningsstat. Rektorsvården har ifrån hösten 1890 handhafts af kollegan Selin. I början af år 1892 afgick kollegan J. Mustakallio till en lektorstjänst vid reallyceet i Nyslott.

Skolan besöktes läsåren 1890—1892 af resp. 19 och 18 samt läsåret 1892—1893 å tre klasser af 11 elever.

Skolråd: Borgmästaren E. Molander (ordförande), apotekaren R. Junnelius, stadsläkaren E. Schildt, vicekonsuln V. Rosenlew och justitierådsmannen J. A. Hjorth.

Mariehamn.

Elementarskolan. Sedan stadsfullmäktige afböjt det förslag, hvilket på enahanda villkor som beträffande skolorna i Nystad och Raumo gjordes om elementarskolans öfvertagande af stadskommunen, tillät Kejslerliga Senaten i resolution af den 16 Juni 1892 åtskilliga Mariehamns stadsbor att såsom fortsättning till elementarskolan inrätta en privat treklassig läroanstalt, gemensam för gossar och flickor, att den 1 nästföljande September träda i verksamhet med en klass och sedermera successivt utvidgas.

Angående bekostandet af latinundervisningen vid elementarskolan, hvilken undervisning handhafts af t. f. kollegan J. Pajala, har ofvanför redogjorts under den allmänna öfversigten.

Skolan har under läsåren 1890—1893 varit besökt af resp. 17, 14 och 18 elever.

Skolråd: Vicekonsuln H. F. Tammelander (ordförande), tullförvaltaren K. L. Hagman, navigationsläraren J. N. Schröder, häradsskrifvaren E. Söderlund och handlanden F. Jaatinen.

Tavastehus.

Klassiska lyceet. Den afidne lektorn K. J. Blomstedts sterbhus beviljade nådårstiden utgick den 1 Maj 1892. Sålunda hade efter i vanlig ordning kungjord ansökningstid i lag stadgadt rådtrum redan beviljats sökandene till lediga lektorstjensten i latin och grekiska, då Kejslerliga Senatens ofvanför under den allmänna öfversigten anförda förordnande af den 10 Februari 1892 utfärdades. Tjensten blef i följd häraf icke ordinariter besatt, dock tillät Kejslerliga Senaten på derom gjord framställning, i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 23 derpå följande Mars, att undervisningen vid berörda tjänst finge upprätthållas genom en tjänstförrättande lektor mot åtnjutande af fulla löneförmåner och rätt till tjensteårsberäkning i afseende å tilläggsarvode, derest innehafvaren fyllt föreskrifna kompetensfordringar. Denna befattning sköttes läsåret 1892—1893 af filosofielicentiaten Erik Hertz och handhafves från början af följande läsårf filosofielicentiaten August Wilhelm Blomqvist. Tjänstledighet åtnjöt läsåret 1892—1893 af lektorn J. S. Pajula, åt hvilken äfven för följande läsårf tjänstledighet beviljats i och för ett lärareuppdrag vid Kejslerliga Alexanders-Universitetet.

Sedan kollegan O. Collin genom Kejsrerliga Senatens utslag den 1 Mars 1892 från tienstun afsatts, utfärdades den 24 December 1892 fullmakt från den 1 April 1893 å kollegatienstun i historia, geografi och naturalhistoria, med undervisningsskyldighet i stället för historia och geografi tillsvdare i matematik, för kollegan vid lyceet i Nikolaistad A. Th. Bök.

Den 7 November 1891 utfärdades konstitutorial för på prof tillförordnade lärarinnan i tyska språket Aina Elisabeth Tallqvist och den 24 Mars 1891 å franska språkläretienstun för Johanna Constance Groundstroem. Afsked beviljades från den 1 September 1892 på egen begäran sångläraren C. Poppius, som i egenskap af gymnastiklärare qvarstod vid läroverket till höstterminen 1893, då han afgick till en lektorstienst vid seminariet i Sordavala.

Rektorsvärden har handhafts af lektorn K. O. Lindqvist.

Elevernas antal utgjorde under läseåren 1890—1893 resp. 269, 264 och 246.

Skolråd: Landskamreraren G. W. Liukkonen (ordförande), landssekreteraren K. Anthoni, bataljonsläkaren K. H. Bartram och fängelsedirektören P. A. Brofeldt.

Tammerfors.

Reallyceet med finskt undervisningsspråk. Vid utgången af läseåret 1890—1891, då åttonde klassen tillkom, blef läroverket fullständigt organiseradt. Fullmakter hafva utfärdats å följande lektorstienstun: i historia, geografi och finska språket den 11 Mars 1891 för lektorn vid finska lyceet i Uleåborg A. V. Th. Malin och i naturalhistoria och geografi den 7 Juli 1891 för filosofiemagistern Otto Karl Hjalmar Schulman, å hvardera tienstun från den 1 nästföljande September; i matematik och fysik den 7 Oktober 1891 för till tienstun på prof tillförordnade filosofiedoktorn H. M. J. Relander samt i religion och svenska språket den 22 December 1891 för lektorn vid svenska lyceet i Uleåborg J. A. Maunu.

Att under två profår bestrida den efter kollegan Jernberg lediga kollegatienstun i svenska språket förordnades den 23 Oktober 1891 filosofiemagistern Ralf Eino Saxen. Från den 1 September 1892 erhöil på prof tillförordnade kollegan i ryska språket Nadja Lisitzin på begäran afsked och den 5 Juni 1893 befullmäktigades till tienstun kollegan vid elementarskolan i Heinola E. Boehm. Sedan kollegan J. Stolpe, åt hvilken i nåder förunnats, utom honom tillkommande full pension 3,500 mark, en pension på extra ordinarie stat af 1,500 mark om året, den 13 Augusti 1892 erhöilil afsked, utfärdades den 10 Juni 1893 fullmakt å kollegatienstun i historia samt finska och tyska språken för filosofiemagistern Karl Johan Sadenius.

Till läraretjensten i gymnastik konstituerades den 25 Juli 1891 Johan Ludvig Nordin och den 29 Juli 1892 förordnades Elina Törngren att under två profår bestrida läraretjensten i gymnastik.

Efter kollegan Stolpes afgang förordnade Kejsleriga Senaten den 18 Oktober 1892 lektorn Relander att tills vidare handhafva rektorsvården vid läroverket. Till prorektor har af Öfverstyrelsen förordnats lektorn E. S. Yrjö-Koskinen.

Från början af höstterminen 1890 har lyceet varit inrymdt i den nya, för dess räkning uppförda byggnaden. Extra anslag hafva särskilda gånger beviljats för anskaffande af nödiga inventarier och skolmöbler afvensom för införande af elektrisk belysning i skolhuset. Från den 1 September 1891 höjdes vaktmästarens aflöning med 200 mark och från samma tid ställdes tillsvidare ett årligt anslag af 200 mark till rektors förfogande för beko-stande af gatans och gårdsplanens renhållning.

Läroverket besöktes läsåret 1890—1891 å sju klasser af 129 samt läsåren 1891—1893 såsom fullständigt af resp. 142 och 182 elever.

Skolråd: Provencialläkaren K. E. von Bonsdorff (ordförande) borgmästaren F. Procopé, kommerserådet L. J. Hammarén, bankdirektören F. Sumelius och fabrikanten H. Liljeroos.

Elementarskolan med svenskt undervisningsspråk. I nådigt bref den 7 September 1892 meddelades afslag på en af åtskilliga Tammerfors stadsbor gjord och af Kejsleriga Senaten förordad underdånig anhållan, att äfven flickor finge såsom elever i skolan intagas.

Att under två profår bestrida lediga kollegatjensten i ryska och tyska språken förordnades den 8 Juni 1892 filosofiekandidaten Verner Andelin. Rektor har fortfarande varit kollegan K. Dahlström.

Elevernas antal har under trienniet 1890—1893 utgjort resp. 27, 31 och 26.

Skolråd: Handlanden G. O. Sumelius (ordförande), kaptenen F. Mör-
tengren, vicepastorn F. O. Sandberg, handlanden J. V. Enqvist och filosofie-
magistern A. Elfving.

Wiborg.

Klassiska lyceet med svenskt undervisningsspråk. Från den 1 Septem-ber 1891 afgick, efter erhållet afsked med full pension, lektorn G. W. Lagus, hvarefter till lektorstjensten i grekiska och latin den 8 Augusti 1891 befull-mäktigades från den 1 September 1892 på indragningsstat uppförda konrek-torn Carl Nylenius.

Å lediga kollegatjensten i ryska språket utfärdades den 15 Augusti 1892 fullmakt för filosofiekandidaten Edvard Wilhelm Stark (kallar sig numera Ahtia), och sedan franske språkläraren L. A. Perret den 3 Februari 1891 erhållit afsked med en honom beviljad pension af 3,500 mark, konstituerades till franska språkläraretjensten den 8 Augusti 1892 filosofiemagistern Karl Verner Gabriel Lindeqvist.

Till rektor efter lektorn Lagus' afgång från läroverket förordnades af Kejsrerliga Senaten den 5 Maj 1891 lektorn A. Bergroth. Till prorektor har Öfverstyrelsen förordnat lektorn G. W. Wahlroos.

Extra anslag ha tvenne särskilda gånger beviljats till inköp af några nya inventarier och till kompletterande af läromaterielen. Från den 1 September 1892 höjdes vaktmästarens aflöning med 200 mark, hvarjemte förordnades att det å lyceets stat uppförda anslaget 200 mark för aflönande af biträde åt vaktmästaren skulle från samma tid kronan besparas, och från den 1 Januari 1893 beviljades ett årligt tillskott af 200 mark i anslaget till skolkassans förstärkande.

Under de tre läseåren 1890–1893 utgjorde elevernas antal resp. 172, 147 och 143.

Skolråd: Hofrättsråden O. Karsten och A. Spåre, professorn G. J. Strömborg, (ordförande) kommerserådet V. Hackman och vicekonsuln C. Borenus.

Klassiska lyceet med finskt undervisningsspråk. På prof tillförordnade lektorn i matematik och fysik K. A. Brander erhöi fullmakt å tjensten den 14 Februari 1891 och på begäran afsked från densamma från den 1 September 1892. Sedan kollegan A. E. Lindegren transporterats till en kollegatjenst vid finska fruntimmersskolan å orten, befullmäktigades den 6 December 1892 filosofiekandidaten Karl Johan Leonard Löfstedt till kollega i matematik och fysik från den 1 November 1893.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn G. W. Walle.

Från den 1 September 1892 höjdes vaktmästarens aflöning med 200 mark. Efter inflyttandet i det nya läroverkshuset beviljades 3,600 mark om året till ved och belysning i stället för derintills till lyse anvisade 500 mark (kostnader för ved hade ingått i hyresbeloppet för den lokal, i hvilken läroverket förut varit inrymdt), 13,506 mark för kloakledningar, vattenledning, planering och stenläggning af gator m. m. samt 5,750 mark till nya möbler och inventarier; tillika förordnade Kejsrerliga Senaten, att elektrisk ljusledning skulle i lyceihuset införas, för hvilken kostnaden med 3,575 mark utanordnades åt rektor, som bemyndigades att i enlighet med uppgjordt kostnads-

förslag låta utföra arbetet. För öfrigt ha mindre extra anslag för olika ändamål särskilda gånger beviljats.

Lyceet besöktes läseåren 1890—1893 af resp. 206, 193 och 197 elever.

Skolråd: Hofrättsrådet D. V. Åkerman (ordförande), bankdirektören K. Castrén, lektorn A. Bergroth, apotekaren J. G. von Zveyberg och hofrättsextrafiskalen J. Zitting.

Elementarskolan och reallyceet med finskt undervisningsspråk. Sedan genom nådigt bref den 28 Januari 1891, hvilket finnes anfördt under den allmänna öfversigten, förordnads att elementarskolan skulle ombildas till reallyceum, har den genom Kejsrerliga Senatens bref af samma dag fastställda lektionsplan för reallyceet från hösten 1891 successivt tillämpats. Den 27 Januari 1892 fastställdes lärokurser för reallyceet.

Lediga kollegatjensten i ryska och tyska språken vid elementarskolan äfvensom gymnastikläraretjensten ha fortsättningsvis bestridts af vikarier. Sedan religionsläraren vid förra realskolan, pastorn T. T. Tornell afidit, har från början af läseåret 1892—1893 vikarie varit tillförordnad för religionsundervisningen. Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Zilliacus.

Tillfälliga mindre anslag ha särskilda gånger för olika ändamål beviljats.

Elevantalet uppgick under de tre läseåren 1890—1893 till resp. 90, 96 och 105.

Skolråd: Hofrättsrådet A. G. Snellman (ordförande), handlanden G. A. Henriksson, stadsläkaren Th. Thesleff, målaremästaren C. J. Ullberg, och kapellanen G. E. Fabritius.

Fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Föreståndarinnan A. af Enehjelm erhöi på begäran afsked med full pension från den 1 September 1892, men qvarstår vid befattningen såsom tjänstförrättande, intill dess densamma blifvit ordinariter besatt.

Till lediga kollegatjensten i historia, geografi och svenska språket befullmäktigades den 1 Juni 1891 filosofiekandidaten Gustaf Adolf Dahl; sedan kollegan L. H. Sandelin afgått till en lektorstjenst vid lyceet i Björneborg, erhöi kollegan vid elementarskolan i Kotka Y. O. Rosendal den 26 April 1892 fullmakt å kollegatjensten i religion och finska språket.

Lärarinnan J. K. Alfthan erhöi på begäran afsked från den 1 September 1891, hvarefter till lärarinnetjensten i tyska språket den 8 Augusti 1892 befullmäktigades Hedvig Emilia Söderhjelm.

Elevernas antal utgjorde under de tre läseåren 1890—1893 resp. 109, 116 och 125.

Skolråd: Landssekreteraren A. L. von Knorring (ordförande), statsråddinnan E. Frankenhæuser, professorskan C. Strömborg, bataljonsläkaren P. Collander och justitierådsmannen L. Godenhjelm.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Sedan kollegan D. Lassila afgått till en lektorstjänst vid lyceet i Björneborg, utfärdades den 23 April 1892 från den 1 derpå följande November fullmakt å kollegatjänsten i matematik och fysik för kollegan vid svenska lyceet å orten A. E. Lindegren.

Den 27 Januari 1891 förordnades lärarinnan Selma Scheffer att tills vidare handhafva undervisningen i ryska språket.

Den 24 Oktober 1890 beviljades 280 mark för grekisk-rysk religionsundervisning att, så länge behovet deraf fortfore, uppföras på skolans stat; från den 1 September 1892 höjdes vaktmästarens aflöning med 200 mark. För öfrigt ha särskilda extra anslag för olika ändamål beviljats.

Skolan besöktes läsåren 1890—1893 af resp. 108, 131 och 153 elever.

Skolråd: Navigationsskoleföreståndaren G. Z. Sandman (ordförande), fruarna H. Winter och E. Åkerman, kapellanen K. G. Sirén och hofrättsrådet E. Fabritius.

Willmanstrand.

Elementarskolan. Angående skolans öfvertagande af stadskommunen från den 1 September 1892 finnes meddeladt under den allmänna öfversigten. Från nämnda tid uppfördes på indragningsstat kollegerne K. R. Weijola, som handhaft rektorsvården, och K. G. Svahn. Jemlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 14 December 1892 aflemnades skolarkivet till förvarande hos stadens magistrat och i skolkassan befintliga penningemedel inlevererades genom Öfverstyrelsen till Statskontoret.

I nådig resolution den 14 September 1893 beviljades statsunderstöd 3,000 mark om året för en tillernad femte klass, och tillät derjemte Kejserliga Senaten, att den kommunala skolan finge organiseras såsom femklassig med gemensam undervisning för gossar och flickor.

Elementarskolan besöktes hvarterda läsåret 1890—1892 af 10 och den kommunala borgareskolan 1892—1893 af 38 elever (22 gossar, 16 flickor).

Skolråd: vicepastorn C. G. Grönberg (ordförande), kamreraren J. Pelkonen och regementsläkaren E. J. Moberg.

Keksholm.

Elementarskolan. Angående skolans öfvertagande af stadskommunen från den 1 September 1892 har redogjorts under den allmänna öfversigten. Från samma tid fördes kollegan H. W. Renqvist, som fortfarande varit rektor, på indragningsstat, och beträffande arkiv och skolkassa vidtogos enahanda åtgärder som vid skolan i Willmanstrand.

Elementarskolan besöktes läsåren 1890—1892 af resp. 6 och 4 samt den kommunala borgareskolan 1892—1893 af 16 elever (12 gossar, 4 flickor).

Skolråd: Tullfiskalen A. F. Rehn (ordförande), provincialläkaren A. Krogerus och vicehäradshöfdingen O. Cajander.

Sordavala.

Elementarskolan. Angående skolans öfvertagande från den 1 September 1892 af stadskommunen har ofvanför under den allmänna öfversigten redogjorts. Från nämnda tid fördes kollegerne K. W. Alopæus, som tillika var skolans rektor, och A. L. Beyrath på indragningsstat. Med arkiv och skolkassa förfors på enahanda sätt som vid skolorna i Willmanstrand och Keksholm.

Elementarskolan besöktes läsåren 1890—1892 af resp. 8 och 16 samt den kommunala borgareskolan 1892—1893 af 51 elever.

Skolråd: Provincialläkaren H. A. Hällström (ordförande), häradshöfdingen K. Vikberg och fru M. Berg.

Kotka.

Elementarskolan. Sedan kollegan Y. O. Rosendal erhållit transport till svenska fruntimmersskolan i Wiborg, skötes från början af läsåret 1892—1893 den ena kollegatjensten af vikarie; likaledes har gymnastiklärare-tjensten fortsättningsvis handhafs af vikarie. Rektor har varit kollegan Hj. F. Lilius.

Det enligt Kejsrerliga Senatens förordnande af den 15 Maj 1889 gjorda förslaget om skolans öfvertagande af stadskommunen blef af stadsfullmäktige afböjdt.

Elevantalet uppgick läsåren 1890—1893 till resp. 18, 12 och 12.

Skolråd: Konsularagenten G. W. Cadenius (ordförande), politieråd-mannen M. Südel och kronolänsmannen E. J. Sallmén.

S:t Michel.

Klassiska lyceet med blandadt undervisningsspråk. Sedan lektorn A. L. Sundholm från början af läsåret 1892—1893 öfvergått till reallyceet i Åbo, utfärdades den 24 Mars 1893 fullmakt å lektorstjensten i historia, geografi och svenska för filosofielicentiaten Artur Johannes Axel Lindholm.

Till den genom kollegan H. Rikbergs frånfälle ledig blifna kollegatjensten i latin, svenska och finska befullmäktigades den 2 Juni 1891 kollegan vid elementarskolan i Torneå J. Mansikka.

Afsked har beviljats sängläraren V. Allardt den 15 September 1890 och lärarinnan i tyska språket E. E. Kuhlman från den 1 September 1893. Att under två profår bestrida sängläraretjensten förordnades den 17 Februari 1891 filosofiemagistern Otto Severin Ticcander.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn M. G. Hackzell.

Lyceet besöktes under trienniet 1890—1893 af resp. 116, 117 och 121 elever.

Skolråd: Provincialläkaren H. G. Hällström (ordförande), borgmästaren G. P. Alopæus, lasarettsläkaren E. A. Hillbom, kapellanen K. G. Markkula och häradshöfdingen F. V. Hjelmman.

Heinola.

Elementarskolan. Till lediga kollegatjensten i historia, geografi och finska befullmäktigades den 28 April 1891 filosofiemagistern Knut Eliel Sonck, till kollegatjensten i ryska och tyska språken den 19 Oktober 1892 filosofiekandidaten Emil Boehm och till kollegatjensten i religion och svenska språket den 15 Maj 1893 filosofiemagistern Kuno Adalbert Bäckman. Kollegan Boehm öfvergick från början af läsåret 1893—1894 till en kollegatjenst vid reallyceet i Tammerfors, då äfven sängläraretjensten, som af Boehm innehafts, blef ledig. Att under två profår bestrida sistnämnda tjänst förordnades den 19 September 1893 orgelnisten Henrik Erland Cederblad. Gymnastikläraretjensten har bestridts af vikarie.

Skolan besöktes under läsåren 1890—1893 af resp. 55, 52 och 53 elever.

Skolråd: Häradshöfdingen A. E. Adler (ordförande), stadsläkaren A. M. Nykopp, provincialläkaren A. E. Jahnsson, kapellanen J. E. Laakso.

Nyslott.

Reallyceet. Vid utgången af läsåret 1890—1891, då en åttonde klass bildades, blef reallyceet fullständigt organiseradt, och under den närmast

följande tiden har lärarepersonalen blifvit fulltalig. Fullmakter hafva utfärdats för de under föregående triennium ännu icke besatta eller icke inrättade lektorstjänsterna, nemligen: i historia, geografi och finska språket den 9 December 1890 för kollegan vid finska normallyceet F. O. Rapola; i religion och svenska språket den 22 December 1891 för kollegan vid elementarskolan i Björneborg J. Mustakallio; i matematik, fysik och kemi den 8 April 1892 för kollegan vid lyceet K. A. Snellman; i tyska och franska språken den 21 Januari 1893 för på prof tillförordnade filosofiekandidaten William Alfred Juutilainen.

Till den genom kollegan Nohrströms afgang ledigblifna kollegatjänsten i svenska språket befullmäktigades den 17 Mars 1891 filosofiemagistern Pekka Fredrik Brax.

Sedan kollegan K. E. Roschier, åt hvilken, utöfver honom tillkommande pension, 3,500 mark, i nåder förunnats en pension på extra ordinarie stat af 900 mark om året, den 13 Augusti 1892 erhållit afsked, utfärdades den 10 Juni 1893 från den 1 derpå följande September fullmakt å kollegatjänsten i historia, finska och tyska språken för biträdande kollegan vid elementarskolan i Kajana F. L. Petander.

Den 19 Februari 1892 förordnades filosofiekandidaten Ivar August Woldemar Sevón att under två profår bestrida kollegatjänsten i ryska språket och den 6 December 1892 befullmäktigades filosofiekandidaten Arthur Johannes Grönroos från den 1 April 1893 till den efter kollegan Snellmans utnämning till lektor lediga kollegatjänsten i matematik.

Till läraretjänsten i engelska språket konstituerades den 21 Juli 1891 Helmi Nohrström och till sångläraretjänsten den 8 April 1892 folkskolläraren Kustaa Jalkanen. Läraretjänsten i gymnastik bestrides af vikarie.

Åt förra lärarinnan i ryska språket vid realskolan Vera Tarasoff, som under ledigheten förestått kollegatjänsten i ryska språket vid reallyceet, beviljades den 25 Maj 1893 ett listidsunderstöd af 400 mark om året.

Rektorsvården handhades af realskolans förre rektor K. E. Roschier till början af vårterminen 1891, då han på begäran derifrån erhöi afsked. Tjenstförrättande rektor var lektorn Buddén, till dess han af Kejsrerliga Senaten den 20 December 1892 förordnades att tillsvidare handhafva rektorsvården vid läroverket. Till prorektor har af Öfverstyrelsen lektorn Snellman förordnats.

Från början af läseåret 1890—1891 vidtog läroverket med sin verksamhet i det nya, för dess räkning uppförda huset. Särskilda extra anslag hafva beviljats till anskaffande af nödiga inventarier och skolmöbler äfvensom till kompletterande af läromaterielen. Den 7 Oktober 1891 beviljades

ett tillskott af 200 mark i vaktmästarenes aflöning att utgå från den 1 Januari samma år.

Läroverket besöktes läsåret 1890—1891 å sju klasser af 119 samt såsom fullständigt läsåren 1891—1893 af resp. 132 och 134 elever.

Skolråd: Häradshöfdingen H. Forss (ordförande), rådmannen J. Strömberg, handlanden A. Auvinen och kommunalrådet O. Hedlund.

Kuopio.

Klassiska lyceet. Den 7 Oktober 1891 utfärdades fullmakt för på prof tillförordnade lektorn i historia, geografi och finska K. O. G. Hannikainen.

Sedan lektorn J. Schwartzberg den 24 Februari (8 Mars) 1893 i nåder utnämnts att vara kyrkoherde i Kuopio pastorat och domprost vid domkapitlet i Kuopio, hvilken befattning han egde tillträda den 1 derpå följande Maj, utfärdades den 15 Augusti samma år fullmakt å lektorstjensten i religion, logik och svenska språket för kollegan vid svenska fruntimmersskolan i Helsingfors S. J. E. Lagus från den 1 Maj 1894.

Till den efter kollegan Thermans afgang lediga kollegatjensten i matematik befullmäktigades den 22 September 1891 filosofiexaminstern Albin Alexander Bergroth.

Den 12 December 1890 erhöll på begäran lärarinnan i tyska språket E. Lundström afsked och till tyska språkläroretjensten konstituerades den 9 Juni 1891 Ellen Sigrid Alida Hahl. Den 19 December 1891 erhöll på prof tillförordnade kapellmästaren E. Kahra konstitutorial å sångläroretjensten. Efter läraren Hammarströms afgang till en kollegatjenst vid finska lyceet i Åbo bestrides läroretjensten i gymnastik af vikarie.

Efter lektorn Schwartzbergs afgang har rektorsvården tillsvidare handhafs af prorektor, lektorn Winter.

Den 7 Oktober 1891 beviljades från den 1 September ett årligt anslag af 300 mark att af lyceets rektor emot redovisning användas till aflönande vid behof af biträde åt vaktmästaren.

Lyceet besöktes under trienniet 1890—1893 af resp. 238, 233 och 212 elever.

Skolråd: Biskopen G. Johansson (ordförande), borgmästaren F. O. Möller, domkapitelsskreteraren A. Herckman, kassören J. Niskanen och stadsläkaren J. V. Johnsson.

Fruntimmersskolan. Förändringar i lärarepersonalen ha under ifrågasvarande tidrymd icke inträffat.

Elevernas antal uppgick under läsåren 1890—1893 till resp. 95, 90 och 96.

Skolråd: Domprosten J. Schwartzberg (ordförande), kollegan J. M. Salenius, lektorn J. Zidbäck samt fruarna E. Stenius och L. Cantell.

Joensuu.

Klassiska lyceet. Elementarskolans successiva utvidgning till klassiskt lyceum fortgick under läseåren 1890—1891 och 1891—1892. Vid utgången af det senare tillkom en åttonde klass, så att läroverket under följande läseår 1892—1893 var fullständigt. De nyinrättade lektorstjänsterna ha efterhand blifvit besatta, i det att fullmakter utfärdats å lektorstjänsten i matematik och fysik den 19 Februari 1892 för filosofielicentiaten Otto Wilhelm Neovius, i latin den 17 December 1892 för filosofielicentiaten Erik Hertz, i religion, logik och svenska språket den 3 Mars 1893 för filosofiemagistern Karl Albert Wegelius och i historia, geografi och finska den 16 Augusti 1893 för filosofiekandidaten Johan Wilhelm Ronimus.

Sedan kollegan H. Piipponen den 7 April 1891 i nåder utnämnts till kyrkoherde i Kontiolaks pastorat af Kuopio stift med rätt att tillträda befattningen den 1 Maj 1892, utfärdades den 15 Maj 1893 fullmakt å kollegatjänsten i latin och finska för filosofiekandidaten Valter Johan Snellman.

Till franska språkläretjensten konstituerades den 29 December 1891 Berta Maria Dorotea Pipinen och den 30 Oktober 1891 förordnades Maria Keinänen att under två profår bestrida franska språkläretjensten. Sedan kollegan Piipponen, som äfven var gymnastiklärare, afgått, bestrides tjänsten af vikarie.

Rektorsvården har handhafts af elementarskolans förre rektor, kollegan D. A. Walle. Den 23 Augusti 1893 tillät Kejsrerliga Senaten att med tillsättande af ordinarie rektor ännu finge anstå till utgången af påföljande läseår och kollegan Walle under denna tid fortfarande handhafva rektorsvården.

I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 22 Juni 1892 meddelades att, sedan ej mindre stadsfullmäktige i Joensuu utan ersättning upplåtit tomt för det till uppförande afsedda egna huset för lyceet, än äfven de af staden och handlanden derstädes Petter Parviainen utfästa penningebidrag af tillhoppa 33,000 mark till lyceihusets uppförande blifvit till landets skolfond inlevererade i samma mån som klasser vid lyceet tillkommit, Kejsrerliga Senaten gillat och fastställt ritningar och ett å 200,000 mark sig slutande kostnadsförslag till egna byggnader för ifrågavarande lyceum samt anbefallt Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna att låta utföra arbetet.

Särskilda extra anslag hafva beviljats till anskaffande af erforderliga inventarier och skolmöbler äfvensom till inköp af fysikalisk undervisningsmateriel.

Lyceet besöktes läsåret 1890—1891 å sex klasser af 132, 1891—1892 å sju klasser af 150 och 1892—1893 såsom fullständigt af 159 elever.

Skolråd: Forstmästaren O. Neovius (ordförande), krigskommissarien A. Schröder, handlanden A. Uimonen, häradshöfdingen E. Andersin och provincialläkaren H. Hällström.

Nikolaistad.

Klassiska lyceet med svenskt undervisningsspråk. Lektorn O. Toppelius erhöll afsked med full pension från den 1 September 1892, hvarefter lektorstjensten i latin och grekiska, jemlikt Kejsarliga Senatens resolution den 5 Februari 1890, förblifvit obesatt. Från den 1 September 1893 afgick kollegan A. Th. Bök till en kollegatjenst vid lyceet i Tavastehus.

Den 29 September 1891 erhöll gymnastikläraren K. J. Roman afsked med ett honom qå extraordinarie stat tillagdt listidsunderstöd af 1,600 mark. Till gymnastikläraretjensten konstituerades den 30 Januari 1892 reservfänriken Karl Johan Danielson.

Till lärareplatserna vid den privata reallinien å lyceets fyra högre klasser har Öfverstyrelsen, efter i vanlig ordning kungjord ansökningstid, utfärdat förordnanden.

Rektor har fortfarande varit lektorn E. Almberg.

Den 11 Oktober 1892 beviljades från läsårets början förhöjning med 200 mark i vaktmästarens aflöning och från den 1 September 1891 ett tillskottsanslag af 600 mark för skolkassan. Den 9 December 1892 beviljades ett extra anslag af 840 mark för grekisk-rysk religionsundervisning vid läroverken i Nikolaistad att utgå från läsårets början och så länge behovet deraf fortfore, sålunda att 560 mark skulle upptagas å fruntimmersskolans och 280 mark å lyceets stat, hvarjemte de å dessa läroverks stater derförinnan upptagna anslag samtidigt indrogos. För öfrigt ha extra anslag beviljats till betäckande af uppkomna brister i skolkassan, till erforderliga nya inventarier och skolmöbler samt till remot af gymnastiksalen.

Lyceet besöktes under läsåren 1890—1893 af resp. 187, 199 och 195 elever.

Skolråd: Advokatfiskalen C. Carp (ordförande), hofrättssekreteraren J. A. Rehnström, hofrättsassessorn A. Tujulin, vicekonsuln A. Hedman och borgmästaren V. Cajanus.

Elementarskolan och reallyceet med finskt undervisningsspråk. Sedan direktionen för de privata fortsättningskurserna till elementarskolan i underdånighet anhållit, att sagda klasser måtte af staten öfvertagas, och förklarar sig villig att för sådan händelse till statsverket afstå, utom privatklassernas husgeråd och undervisningsmateriel, äfven deras till 40,000 mark brandförsäkrade gård, mot det att statsverket öfvertog de skulder, uppgående till omkring 27,000 mark, för hvilka gården och läroanstalten häftade, förordnades i nådigt bref den 14 Juli 1892, att elementarskolan skulle från hösten 1892 utvidgas till fullständigt reallyceum genom öfvertagande på en gång af de fyra privata klasser, som bildade fortsättning till skolan.

Undervisningen vid det sålunda från början af läsåret 1892—1893 med åtta klasser i verksamhet varande läroverket bestreds under nämnda läseår af förre elementarskolans kolleger och lärare äfvensom af åtskilliga af Öfverstyrelsen tillförordnade personer, hvilka bildat de privata klassernas förra lärarepersonal. Den för detta och särskilda andra reallyceer fastställda lektionsplanen tillämpas successivt.

Kollegatjensten i ryska och tyska språken vid elementarskolan har under hela den nu ifrågavarande tidrymden handhafts af vikarier. Den 22 November 1892 förordnades af Kejslerliga Senaten elementarskolans förre rektor E. E. Levón att, tills ordinarie lektorer utsetts, bestrida rektorsvården vid det nya reallyceet.

Med anledning af direktionens för de privata klasserna ofvan omförmälda anbud anbefalldes Kejslerliga Senaten Öfverstyrelsen att genom elementarskolans rektor låta inventera och värdera privatklassernas möbler, husgeråd och inventarier samt af direktionen infordra fullständig förteckning öfver de skulder, för hvilka läroanstalten och dess gård häftade, och dermed jemte eget underdånigt utlåtande till Kejslerliga Senaten inkomma. I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen den 21 Februari 1893 meddelades att Kejslerliga Senaten funnit godt antaga direktionens anbud att till statsverket afstå privatklassernas gård och lösegendom för ett pris af 26,167 mark 85 penni samt anbefallt Guvernören i Wasa län att med direktionen härom afsluta behörigt köp, med vilkor att gården finge af statsverket tillträdas vid läsårets utgång den 1 Juni 1893; tillika hade Kejslerliga Senaten anbefallt Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna att låta under sommarferierna verkställa reparationer och förändringar i gården enligt ett å 10,000 mark sig slutande kostnadsförslag. I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen den 9 Maj 1893 underrättades Öfverstyrelsen att Kejslerliga Senaten uppdragit åt förbemälda Öfverstyrelse, att i sammanhang med nyss nämnda arbeten låta verkställa särskilda andra nödigbefunna remontarbeten å reallyceets tomt och byggnader enligt uppgjort kostnadsförslag å 5,200 mark.

Elementarskolan besöktes läsåren 1890—1892 af resp. 71 och 73 samt reallyceet läsåret 1892—1893 af 119 elever.

Skolråd: Lektorn Hj. Hjelt (ordförande), ingenjören H. E. Gummerus (afviden), kommerserådet C. J. Hartman, bataljonsläkaren E. E. Pfaler och fabrikören A. Sandman.

Fruentimmersskolan. Från den 1 September 1893 erhöll lärarinnan i franska språket A. M. Ch. Grunér afsked med full pension.

Den 19 Augusti 1891 fastställde Kejsrerliga Senaten ritningar och kostnadsförslag, slutande sig å 157,500 mark, till eget hus för skolan samt anbefalldes Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna att låta utföra arbetet, hvilket, enligt vid samma tillfälle meddeladt förordnande, slutfördes till den 1 Juni 1893, då skolan inflyttade i den nya lokalen.

För husets inredning och förseende med möbler ha särskilda extra anslag till belopp af 6,340 mark 20 penni beviljats, äfvensom 2,880 mark 85 penni till införande af elektrisk belysning. Till aflönande af en gårdskarl har ett årligt anslag af 300 mark, att utgå från den 1 Juni 1893, i staten upptagits. Angående anslag för grekisk-rysk religionsundervisning finnes meddeladt under klassiska lyceet.

Elevantalet uppgick under läsåren 1890—1893 till resp. 133, 144 och 153.

Skolråd: Provincialläkaren L. Runeberg (ordförande), sjökaptenen H. Liljeqvist, fruarna E. Runeberg, A. Bruun och I. Kihlman.

Kristinestad.

Elementarskolan. Den ena kollegatjensten och gymnastikläraretjensten ha fortsättningsvis handhafts af vikarier. Rektor har fortfarande varit kollegan Holmberg.

Angående latinundervisningens bekostande finnes meddeladt under den allmänna öfversigten. Från början af läsåret 1893—1894 har undervisning i ryska språket vid skolan införts.

Det väckta förslaget om skolans öfvertagande af kommunen blef af stadsfullmäktige afböjdt.

Elevantalet här 1890—1893 utgjorde resp. 19, 12, 13.

Skolråd: Provincialläkaren J. Lybeck, kommerserådet E. A. Tötterman och stadsläkaren E. Wendelin.

Jakobstad.

Elementarskolan. Förändringar i lärarepersonalen ha icke inträffat. Rektorsvården har handhäfts af kollegan J. G. Nordman.

Angående bekostande af latinundervisning vid skolan finnes meddeladt under den allmänna öfversigten.

Det väckta förslaget om skolans öfvertagande af kommunen blef af stadsfullmäktige afböjdt.

Elevantalet har 1890—1893 utgjort resp. 20, 21 och 24. Den med skolan förenade privata tredje klassen har under samma tid besökts af resp. 3, 6 och 8 elever.

Skolråd: Kontraktsprosten V. L. Helander (ordförande), kommerserådet O. A. Malm och stadsläkaren G. Borg.

Gamlakarleby.

Elementarskolan. Den 7 November 1891 utfärdades fullmakt för på prof tillförordnade kollegan i ryska och tyska språken M. W. Högbacka. Gymnastikläraretjensten bestrides af vikarie.

Den 7 Februari 1893 befriades kollegan A. Ebeling, på derom gjord anhållan, från rektorsvården, och förordnades tillika kollegan J. F. Sandelin att densamma tills vidare handhafva.

Skolan besöktes under läsåren 1890—1893 af resp. 43, 43 och 47 elever.

Skolråd: Häradshöfdingen K. J. Svahn (ordförande), apotekaren W. Alfthan, kapellanen J. R. Forsman, apotekaren F. Löfhjelm och borgmästaren Ch. Nylander.

Jyväskylä.

Klassiska lyceet. Den 8 September 1891 erhöll på begäran lektorn E. F. Maconi afsked med full pension och till lektorstjensten i historia, geografi och finska befullmäktigades den 17 September 1892 lektorn vid seminariet i Sordavala filosofiedoktorn Oskar Adolf Forsström. Den 20 Mars 1891 afled lektorn H. Hellgren, hvarefter fullmakt å lektorstjensten i latin den 3 September 1892 utfärdades för filosofiedoktorn Kaarlo Lindroos.

Den 9 December 1890 utfärdades fullmakt å lediga kollegatjensten i matematik och naturalhistoria för filosofiekandidaten Jakob Benjamin Ståhlberg.

Till lediga läraretjensten i teckning konstituerades den 5 Maj 1891 lärarinnan vid fruntimmersskolan, å orten N. Granath.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn K. H. Kahelin; till prorektor efter lektorn Maconi har af Öfverstyrelsen förordnads lektorn J. Hedberg.

Elevernas antal uppgick läsåren 1890—1893 till resp. 176, 170 och 146.

Skolråd: Provinciaälläkaren V. S. Schildt (affiden), hofrådet A. W. von Zweyberg (ordförande efter doktor Schildt), stadspredikanten G. O. Schöne-
man och stadsläkaren H. E. Nilson.

Fruntimmersskolan. Den 10 Oktober 1890 afled kollegan F. E. Hildén, hvarefter till kollegatjensten i matematik och fysik den 21 Maj 1892 befullmäktigades filosofiekandidaten Ivar Alfred Rosenqvist. Den 28 Februari 1891 erhöll på prof tillförordnade lärarinnan i tyska och handarbeten E. W. Stråhlman fullmakt, men afgick från den 1 September 1892 efter på begäran erhållet afsked; till tjensten befullmäktigades den 31 December 1892 Ida Wilhelmina Taberman.

Skolan besöktes läsåren 1890—1893 af resp. 71, 67 och 61 elever.

Skolråd: Detsamma som för lyceet.

Uleåborg.

Klassiska lyceet med svenskt undervisningsspråk. Sedan ett extra nådår beviljats affidne lektorn P. G. Hällfors' sterbhus utfärdades den 5 Maj 1891 fullmakt från den 1 Maj 1892 å lektorstjensten i matematik och fysik för biträdande lektorn vid svenska klassiska lyceet i Åbo filosofiedoktorn R. F. Rancken. Lektorn J. A. Maunu afgick från hösten 1892 till reallyceet i Tammerfors, hvarefter till lektorstjensten i religion, logik och svenska språket befullmäktigades den 7 Januari 1893 filosofiekandidaten Georg Adolf Wænerberg.

Emedan lektorstjensten i latin i följd af det aftagande elevantalet å läroverkets klassiska linie antagligen komme att i en snar framtid indragas, affordrades lektorn A. O. Forsman yttrande, huruvida han vore villig att emottaga en dylik tjenst vid finska lyceet å orten; sedan Forsman härtill samtyckt, biföll Kejslerliga Senaten den 14 Januari 1891, att Öfverstyrelsen finge för honom utfärda transportfullmakt. Lektorstjensten i latin har der-
efter från höstterminen 1891 föreståtts af filosofiemagistern Karl Alfons Sevonius.

Sedan läraren K. Määttä öfvergått till finska lyceet å orten, förordnades Alexander Heinrich Blankett den 10 Oktober 1890 att under två profår bestrida läraretjensten i gymnastik.

Den 11 Juli 1891 biföll Kejslerliga Senaten, på derom gjord framställning, till särskilda ändringar i den privata realliniens lektionsplan, förän-

ledda deraf, att läsningen af engelska språket befunnits böra uppflyttas från 5:te till 6:te klassen.

Den 17 December 1890 entledigades på begäran lektorn G. Marelius från rektorsvården, hvilken lektorn G. R. Törngren förordnades att tills vidare handhafva.

Lyceet besöktes läsåren 1890—1893 af resp. 85, 96 och 92 elever.

Skolråd: Öfverforstmästaren A. L. Borenius (ordförande), öfverste E. Furu-hjelm, kammarrådet J. G. Hortling, stadsläkaren S. A. Granberg och apotekaren R. E. Westerlund.

Klassiska lyceet med finskt undervisningsspråk. Den 27 Januari 1891 utfärdades transportfullmakt å lektorstjensten i latin för lektorn vid svenska lyceet å orten A. O. Forsman. Sedan lektorn V. Th. Malin från den 1 September 1891 transporterats till reallyceet i Tammerfors, befullmäktigades den 8 December 1891 till lektorstjensten i historia, geografi och finska filosofiekandidaten Konstantin Hämäläinen.

Den 6 December 1890 utfärdades fullmakt å kollegatjensten i historia, geografi och naturalhistoria för filosofiemagistern Antti Rietrikki Helaakoski och den 31 December samma år, efter uttjenta profår, för filosofiekandidaten Anton Amandus Karsten å kollegatjensten i svenska språket, samt den 25 April 1891 för filosofiemagistern Lars Fredrik Hagan å kollegatjensten i ryska språket.

Den 13 Oktober 1892 afled läraren i tyska språket O. E. Grönström, hvarefter till tjensten den 18 April 1893 konstituerades Maria Kristina Ryselin.

Rektorsvården har handhafts af lektorn M. Rosendal.

Till följd af 8:de klassens tillkomst från början af läsåret 1890—1891 och lyceets förflyttning till ny rymligare lokal hade behof uppstått af särskilda möbler och inventarier äfvensom af förhöjdt anslag för ved och belysning; jemlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse af den 30 Oktober 1890 höjdes därför ved och ljusanslaget från 1,750 till 3,000 mark samt beviljades 2,503 mark till inköp af möbler och inventarier. Derjemte beviljades 1,600 mark till anskaffande af erforderlig fysikalisk och naturalhistorisk läromateriel. Den 9 Augusti 1892 beviljades ett extra anslag af 1,600 mark för remont och ny inredning af gymnastiksalen.

För grekisk-rysk religionsundervisning har å läroverkets stat från början af läsåret 1891—1892, tillsvidare och så länge behofvet deraf fortfar, upptagits ett anslag af 280 mark.

Elevernas antal uppgick under trienniet 1890—1893 till resp. 199, 215 och 204.

Skolråd: Landssekreteraren V. E. Liljeblad (ordförande), vicekonsuln L. Cannelin, kapellanen J. A. Björklund, provincialläkaren K. K. Relander och kommerserådet K. R. Åström.

Fruentimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Från den 1 September 1893 erhöll på prof tillförordnade lärarinnan i franska och handarbeten H. E. Stenberg på begäran afsked. För öfrigt hafva förändringar i lärarepersonalen icke inträffat.

Den 18 November 1891 beviljades 3,000 mark till remont af skollokalen och åtskilliga ändringar deri, genom hvilka senare föreståndarinnans bostad förändrades till samlings- och bönsal samt rekreatjonsrum för eleverna; åt föreståndarinnan anvisades bostad i den å skolgården befintliga mindre byggnad, som dittills varit uthyrd.

För öfrigt ha extra anslag beviljats till anskaffande af möbler och inventarier för nämnda bön- och rekreatjonssal äfvensom till betäckande af uppkommen brist i ved och ljusanslaget, hvilket från den 1 September 1893 höjdes till 950 mark om året.

Skolan besöktes under läsåren 1890—1893 af resp. 105, 103 och 95 elever.

Skolråd: Borgmästaren A. Hasselblatt (ordförande), fröken M. June-lius, fru R. Snellman, stadsläkaren P. A. Bäckvall och handlanden K. A. Snellman.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Den 6 December 1890 utfärdades fullmakt å kollegatjensten i religion och svenska språket för bataljonspredikanten Viktor Gideon Aulin. För öfrigt är lärarepersonalen densamma som under föregående triennium.

Särskilda extra anslag ha beviljats för anskaffande af erforderliga möbler, inventarier och gymnastikredskap, för komplettering af läromaterielen m. m.

Skolan besöktes läsåren 1890—1893 af resp. 89, 98 och 96 elever.

Skolråd: Kyrkoherden W. Wallin (ordförande), fruarna E. von Fieandt och M. Kivijärvi, lasarettsläkaren K. von Fieandt och ingenjören F. Sundberg.

Brahestad.

Elementarskolan. Förändringar i den ordinarie lärarepersonalen hafva under ifrågavarande tidrymd icke inträffat. Den 1 September 1893 afgick biträdande kollegan J. W. Juvelis till en kollegatjenst vid finska fruentimmersskolan i Åbo.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan H. A. Ingman.

Från början af läseåret 1890—1891 beviljades ett anslag af 280 mark för grekisk-rysk religionsundervisning att tillsvidare, och så länge behovet deraf fortfore, upptagas å läroverkets stat. Angående bekostande af undervisning i latin finnes meddeladt under den allmänna öfversigten.

Elevantalet utgjorde under de tre läseåren 1890—1893 resp. 38, 35 och 37.

Skolråd: Borgmästaren A. Luoma (ordförande), provincialläkaren K. A. Hällström, handlanden K. A. Almgren och stadsläkaren T. E. Wasz.

Kajana.

Elementarskolan. Den 11 Juni 1892 utfärdades fullmakt för på prof tillförordnade kollegan R. W. Lindgren. Till biträdande kollega efter filosofiekandidaten F. L. Petander, som från den 1 September 1893 afgått till en kollegatjänst vid reallyceet i Nyslott, har förordnats filosofiekandidaten Frans Fredrik Airola.

Den 1 Juli 1891 förordnades t. f. rektorn, kollegan H. A. Ticcander att tillsvidare vara rektor för skolan.

Angående bekostandet af undervisning i latin finnes anfördt under den allmänna öfversigten. Mindre extra anslag ha för särskilda ändamål beviljats.

Elevantalet uppgick under läseåren 1890—1893 till resp. 32, 24 och 37.

Skolråd: Rådmännen A. Tervo och A. Rimpiläinen, handlanden C. P. Berg och sågförvaltaren D. J. Ikonen.

Torneå.

Elementarskolan. Till den i följd af skolans utvidgning till fyraklassig inrättade kollegatjänsten i religion, historia och geografi befullmäktigades den 13 December 1890 filosofiekandidaten Alexis Heribert Mellin, som den 5 Februari 1892 afled, hvarefter till tjänsten den 2 Maj 1893 på två profår förordnades filosofiemagistern Karl Eliel Ottelin. Sedan kollegan J. Mansikka från den 1 September 1891 afgått till en kollegatjänst vid lyceet i S:t Michel, erhöll filosofiemagistern Martti Gideon Cantell (kallar sig numera Kantele) den 3 December 1892 fullmakt å kollegatjänsten i latin och finska.

Att under två profår bestrida den äfvenledes nyinrättade läraretjänsten i kalligrafi och teckning förordnades den 14 Oktober 1890 Hilma Maria Björkman. Den 8 Januari 1892 afled läraren i tyska språket A. F. Rökman,

hvarrefter till tjensten den 13 Juli 1892 konstituerades Anna Maria Cecilia Simelius.

Den 4 Maj 1892 förordnades af Kejsrerliga Senaten t. f. rektorn kolle-gan J. U. Nordberg att tillsvidare vara rektor för skolan.

Från början af läseåret 190—1891 beviljades för grekisk-rysk religions-undervisning ett anslag af 280 mark att tillsvidare, och så länge behovet deraf fortfore, upptagas å läroverkets stat. Angående bekostande af under-visningen i latin finnes anfördt under den allmänna öfversigten. Tvenne mindre extra anslag ha beviljats för anskaffande af nödiga möbler och inventarier.

Skolan har under läseåren 1890—1893 besökts af resp. 67, 67 och 61 elever.

Skolråd: Borgmästaren Y. Winter (ordförande), tullförvaltaren E. F. Hanell, stadsläkaren E. A. Kalm, vicekonsuln V. Berg och snickaremästaren P. O. Ekman.

III. Privata skolor.

Helsingfors.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder åt föreståndaren för Helsing-fors *privata lyceum*, docenten *Emil Böök* för upprätthållande under läseåret 1890—1891 af den ännu återstående åttonde klassen af sagda, under indrag-ning varande lyceum ett understöd ur allmänna medel af 3,000 mark.

Den 22 Oktober 1890 beviljades i nåder direktionen för *Nya svenska läroverkets* aktiebolag fortfarande understöd af 18,00 mark om året att utgå i tio år, räknadt från den 1 September 1890. Elevantalet 1890—1893: 278, 283, 282.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder skolföreståndarinnan *Ilmi Bergroth* för den af henne öfvertagna pivata *fruntimmersskola* med svenskt undervisningsspråk, fortfarande understöd med 8,000 mark om året, att utgå i fem års tid, räknadt från den 1 September 1890 med vilkor, att elevernas terminsafgifter bestämdes till minst samma belopp som i statens fruntim-mersskolor i Helsingfors samt att i fråga om friplatser stadgandet i nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 lände till efterrättelse. Skolan öfvertogs från början af läreåret 1890—1891 af fröken *V. Laurell*. Elevantalet 1890—1893: 97, 109, 118.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder direktorn för privata *tyska fruntimmersskolan* *F. H. Pærseh* för upprätthållande af de två högsta klas-

serna vid den under indragning varande skolan fortsatt understöd, efter beräkning af 1,300 mark för hvardera klassen, 2,600 mark under läsåret 1890—1891 och 1,300 mark under följande läseår.

Den 15 November 1892 beviljades i nåder för vidmakthållande af *Nya svenska samskolan* understöd, efter beräkning af 1,500 mark för enhvar af klasserna II—V, med tillhoppa 6,000 mark att utgå i två års tid, räknadt från den 1 September 1892. Elevantalet 1890—1893: 139 (67 gossar, 72 flickor), 175 (84 gossar, 91 flickor), 217 (95 gossar, 122 flickor).

Den 15 November 1892 förunnades i nåder direktionen för *privata svenska flickskolan* understöd efter beräkning af 1,000 mark för enhvar af skolans tre lägre samt 1,500 mark för enhvar af de fem följande klasserna att räknadt från den 1 September 1882 utgå i fem års tid, nämligen under läsåret 1892—1893 för de fem lägsta klasserna med tillhoppa 6,000 mark och derefter för de successivt tillkommande nya klasserna med en förhöjning för hvarje läseår af 1,500 mark, intill dess understödet för läroanstalten såsom åttaklassig uppginge till 10,500 mark om året.

Den 14 September 1893 förunnades i nåder skolföreståndarinnan *Ch. A. Pipping* för det af henne inrättade *lyceet för gossar och flickor* fortsatt statsunderstöd att utgå från den 1 September 1893, efter beräkning af 2,000 mark för enhvar af de lägre och 2,500 mark för enhvar af de tre högre i verksamhet varande klasserna, under läsåret 1893—1894 för klasserna II—VIII med tillhoppa 15,000 mark, hvarefter understödets belopp successivt år efter år minskas, intill dess de skilda klasserna genom elevernas uppflyttning och dimission efter förloppet af sju läseår blifva obehöfliga. Den 7 September 1892 hade Kejsrerliga Senaten förklarad lyceet berättigadt att till Universitetet dimittera sina elever, så vidt dessa äro eller varda till inträde derstädes berättigade. Elevantalet 1890—1893: 181 (85 gossar, 96 flickor), 187 (87 gossar, 100 flickor), 194, (92 gossar, 102 flickor).

Den 14 September 1893 tillerkändes i nåder åt direktionen för den under benämning *Suomalainen yhteiskoulu* inrättade privata finskspråkiga samskolan ett fortsatt statsunderstöd att från den 1 September 1893 utgå i sex års tid efter beräkning af 2,000 mark för den lägsta klassen och 2,500 mark för enhvar af de fyra följande klasserna II—V, eller med tillhoppa 12,000 mark om året. Elevantalet 1890—1893: 182 (101 gossar, 81 flickor), 210 (116 gossar, 94 flickor), 253 (127 gossar, 126 flickor).

Den 14 September 1893 förunnades i nåder åt direktionen för *Helsingfors läroverk för gossar och flickor* ett förhöjdt understöd att räknadt från den 1 September 1893 utgå för klasserna II—V med tillhoppa 12,000 mark om året i sex år, med vilkor att skolan upprätthålles med det antal klasser

densamma då omfattade. Elevantal 1890—1893: 288 (128 gossar, 160 flickor), 321 (145 gossar, 176 flickor), 324 (147 gossar, 177 flickor).

Den 23 Januari 1891 erhöll föreståndarinnan för den privata finska samskolan *Lucina Hagman* tillstånd att inrätta och upprätthålla en tvåklassig *finskspråkig samskola* för att *förbereda* till inträde i förstnämnda samskola och andra å orten befintliga elementarläroverk.

Den 24 Oktober 1892 meddelades privatlärarinnan *Agda Blom* tillstånd att öppna en privat *anstalt för pedagogisk undervisning i träslöjd*.

Ekenäs.

Den 17 September 1890 meddelades för seminariidirektorn F. W. Sundvall, kollegan G. Lindén m. fl. tillstånd att inrätta en privat *fruntimmersskola* med fyra klasser. Skolan, som hösten sagda år öppnats med en klass och derefter årligen utvidgats, så att den vid början af läsåret 1893—1894 var fullständig, erhöll från början af detta läsåre genom nådig resolution den 14 September 1893 statsunderstöd efter beräkning af 700 mark för hvardera af de två lägre och 900 mark för hvardera af de två högre klasserna, eller tillhopa 3,200 mark om året, att utgå i fem års tid. Elevantalet 1890—1893: 13, 16, 22.

Hangö.

Den 12 Augusti 1891 meddelades för kyrkoherden F. Nauklér, stationsinspektorn C. Appelgren m. fl. tillstånd att inrätta ett privat fyrklassigt *läroverk för gossar och flickor* med svenskt undervisningsspråk.

Den 10 Augusti 1893 erhöll lärarinnan *K. K. Hagström* tillstånd att inrätta en treklassig *förberedande skola*.

Åbo.

Den 20 Maj 1891 erhöll föreståndarinnan för förra Heurlinska fruntimmersskolan *A. K. Lilius* tillstånd att utvidga den af fem klasser bestående anstalten till ett *nioklassigt läroverk*, och genom nådig resolution den 14 September 1893 förunnades henne, utöfver det tidigare beviljade understödet 4,000 mark om året, för upprätthållande af de fyra högsta klasserna ett tillskott ur allmänna medel efter beräkning af 1,250 mark för hvarje klass, hvarjemte förordnades att understödet till sålunda förhöjdt belopp af 9,000 mark om året skulle utgå i tio års tid, räknadt från den 1 September 1893, då läroverket blifvit fullständigt med nio klasser. Elevantalet 1890—1893: 76, 98, 101.

Den 4 Maj 1892 erhöill föreståndarinnan W. Gripenberg m. fl. tillstånd att såsom *fortsättningsklasser* till statens i Åbo stad upprätthållna fruntimmersskola med svenskt undervisningspråk inrätta tre privata klasser.

Den 15 November 1892 förunnades i nåder föreståndarinnan N. *Wiander* för hennes privata förberedande skola enahanda understöd, som hon därförinnan till utgången af läseåret 1890—1891 åtnjutit, eller 1,000 mark om året, att utgå i fem år, räknadt från näst föregående läseårs början den 1 September 1891. Elevantalet 1890—1893: 94, 84, 92.

Björneborg.

Den 7 Mars 1893 meddelades direktionen för Björneborgs *svenska samskolas* aktiebolag tillstånd att, enligt med garanterna för privata svenska fruntimmersskolan derstädes träffat öfverenskommelse, öfvertaga såväl sagda femklassiga skola som den af bemålde garantier upprätthållna treklassiga förberedande skola för gossar och flickor samt, räknadt från läseårets början hösten 1892, efterhand klass för klass i öfverensstämmelse med uppgjord läroplan ombilda berörda skolor till en tvåklassig förberedande och en fullständig nioklassig samskola med svenskt undervisningspråk och till Universitetet ledande kurser. Härjemte tilläts att det för fruntimmersskolans upprätthållande den 28 Maj 1885 i nåder förunnade statsunderstödet 6,000 mark om året finge tillgodokomma samskolans lägre klasser från den första till och med den femte, i den mån dessa trädde i verksamhet, och under samma vilkor understödet varit fruntimmersskolan beviljad, samt berättigades de lärare och lärarinnor, som fyllt för skoltjenst stadgade kompetensvilkor och i skolan undervisat minst 22 timmar i veckan, att i fråga om befordran till tjenst vid publikt läroverk räkna sig sin tjenstetid vid samskolan till godo på sätt genom Kejsrerliga Senatens resolution den 14 Maj 1888 lärarepersonalen vid fruntimmersskolan medgifvits. Elevantalet vid fruntimmersskolan 1890—1893: 61, 35, 35.

Raumo.

Angående elementarskolans öfvertagande af kommunen finnes ofvanför redogjort.

Mariehamn.

Angående inrättande af tre privata fortsättningsklasser till elementarskolan finnes i det föregående redogjort.

Tavastehus.

Den 14 Oktober 1891 hugnades i nåder föreståndarinnan för privata *fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk* å orten *E. E. Savonius* fortsättningsvis med statsunderstöd till enahanda belopp som dessförinnan, eller 5,000 mark om året, att utgå från den 1 September 1891 i fem års tid och med vilkor att elevernas terminsavgifter bestämdes till minst samma belopp, som vid statens läroverk är stadgadt, samt att i fråga om friplatser, stadgandena i nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 iakttoges. Elevantal 1890—1893: 83, 77, 78.

Tammerfors.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder direktionen för privata *finska fruntimmersskolan* fortsatt statsunderstöd med inalles 8,000 mark om året, att utgå i fem år, räknadt från läsårets början den 1 September 1890. Elevantalet 1890—1893: 150, 128, 144.

Wiborg.

Den 22 Juni 1892 erhöilo navigationsskoleföreståndaren G. Z. Sandman, rektorn G. V. Walle m. fl. tillstånd att antingen från påföljande höst eller hösten 1893 öppna och underhålla en *finskspråkig fortbildningsanstalt för flickor* med tvåårig lärokurs, ordnad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med undervisningen å 1:sta och 2:dra klasserna af statens fortbildningsläroverk.

Den 14 September 1893 beviljades i nåder skolföreståndarinnan *E. H. Sirelius* för hennes privata tvåklassiga *förberedande skola* med *finskt* undervisningsspråk ett fortsatt statunderstöd, att, efter beräkning af 600 mark för hvardera af nämnda skolas klasser, med 1,200 mark om året utgå i fem år, räknadt från den 1 September 1893, och med vilkor att elevavgifterna bestämdes till minst samma belopp som i statens läroverk. Elevantal: 1890—1893: 48, 45, 48.

Den 14 September 1893 beviljades i nåder privatlärarinnan *H. K. Lilius* för hennes *förberedande skola* med *svenskt* undervisningsspråk fortfarande understöd till enahanda belopp, som hon derförinnan åtnjutit, eller, efter beräkning af 600 mark för hvardera af skolans två högre klasser, 1,200 mark om året, att utgå från den 1 Juli 1893 till den 1 September 1898, med vilkor att elevernas avgifter bestämdes till minst samma belopp som i statens läroverk. Elevantalet 1890—1893: 58, 62, 67.

Den 22 Oktober 1890 beviljades i nåder det s. k. realskolaktiebolaget, som underhåller privata *svenska reallyceet* å orten, förnyadt statsunderstöd till enahanda belopp, som förut, eller 20,000 mark om året, att utgå i fem år, räknadt från den 1 September 1890. Elevantalet utgjorde 1890—1893 resp. 72, 67 och 56.

Willmanstrand.

Angående tvåklassiga elementarskolans öfvertagande af stadskommunen har ofvanför redogjorts.

Sordavala.

Angående tvåklassiga elementarskolans öfvertagande af stadskommunen har ofvanför redogjorts.

Keksholm.

Angående tvåklassiga elementarskolans öfvertagande af stadskommunen har ofvanför redogjorts.

Kotka.

Den 14 Oktober 1891 tilläts i nåder ej mindre att det skolföreståndarinnan *Aina Henrikson* från den 1 September 1888 i fem års tid för hennes privata *fruntimmersskola* med *svenskt* undervisningsspråk beviljade statsunderstödet 4,000 mark från den 1 September 1890 förhöjdes till 6,000 mark, än äfven att på de förberedande klasserna af skolan jemväl gossar emottoges såsom elever. Elevantalet 1890—1893: 72, 80, 71.

S:t Michel.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder direktionen för privata *fruntimmersskolan* med *finskt* undervisningsspråk fortsatt bidrag ur allmänna medel enligt samma grund som dithills, med inalles 7,000 mark om året; äfvensom derutöfver för upprätthållande af en vid läroverket inrättad *förberedande skolas* högre klass ett understöd af 750 mark om året; alltsammans att utgå i fem år, räknadt från den 1 September 1890, med vilkor att elevavgifterna bestämdes till minst samma belopp, som vid statens läroverk är fastställdt, och i fråga om friplatser stadgandena i nådiga kungörelsen den

22 Augusti 1889 iakttoges. Elevantal 1890—1893: 61, 66, 76 och i den förberedande skolan 34, 33, 32.

Den 14 Oktober 1891 beviljades i nåder föreståndarinnan *Alina Antell* för upprätthållande af hennes privata *fruntimmersskola* med *svenskt* undervisningsspråk fortsatt understöd ur allmänna medel till samma belopp som förut, eller 7,000 mark om året, att räknadt från den 1 September 1891 utgå i fem års tid, med vilkor att elevernas afgifter bestämdes till minst samma belopp, som vid statens läroverk är fastställdt, och i fråga om friplatser stadgandena i nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 iakttoges. Elevantal 1890—1893: 97, 93, 85.

Nyslott.

Den 22 Oktober 1890 beviljades i nåder föreståndarinnan för treklassiga privata *fruntimmersskolan* å orten *A. M. Harlin*, som förmått sig hafva för afsigt att icke blott utvidga skolan med en fjerde klass, utan äfven att i stället för svenskan successivt införa *finskan* såsom undervisningsspråk i densamma, förhöjdt statsbidrag från den 1 September 1890 med 3,600 mark om året i fem år, med vilkor att elevernas afgifter bestämdes till minst samma belopp, som vid statens läroverk är fastställdt, äfvensom att beträffande friplatser stadgandena i nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 iakttoges.

Kuopio.

Den 22 Oktober 1890 tillades i nåder föreståndarinnan för en privat *förberedande skola* å orten *B. Stenius* förhöjdt statsbidrag af 1,500 mark om året att för vardera af skolans två högsta klasser utgå i fem år, räknadt från 1 September 1890, med hvilkor att elevavgifterna bestämdes till minst samma belopp, som vid statens läroverk är fastställdt, och i fråga om friplatser stadgandena i nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 iakttoges. Elevantalet 1891—1893: 72 och 68.

Sedan direktionen för privata svenska *reallyceet för gossar och flickor* i underdånighet anhållit, att läroverket måtte ej allenast för en längre tid tillförsäkras det understöd ur allmänna medel, utgörande för kl. I—V årligen 17,000 mark, som enligt nådig resolution den 27 Juni 1889 beviljats för sex års tid från den 1 September 1888. utan ock förunnas ett årligt understöd, af 4,000 mark för enhvar af kl. VI—VIII, allt eftersom dessa trädde i verksamhet, tilläts i nådig resolution den 15 November 1892, att berörda för upprätthållande af de fem lägsta klasserna beviljade statsunderstöd af 17,000 mark om året finge utgå under ytterligare sex år, eller intill den 1 Septem-

ber 1900, på sätt och med de vilkor, som för understödets åtnjutande derförrinnan föreskrifvits, nämligen att elevernas terminsafgifter bestämdes till minst samma belopp, som vid statens läroverk äro fastställda för hvarterdera könet. Elevantalet 1890—1891: 48 gossar och 56 flickor, 1891—1892: 46 gossar och 65 flickor, 1892—1893: 52 gossar och 91 flickor.

På gjord underdånig anhållan af direktionen för Kuopion Suomalaisen Yhteiskoulun osakeyhtiö att från hösten 1893 få öppna och med enskilda medel underhålla ett på folkskolan byggdt *finskspråkigt reallyceum för gossar och flickor* med sjuårig, till Universitetet ledande kurs och fem bottenklasser med afslutade kurser samt tillsvidare en *förberedande skola* med samma inträdesfordringar som äro föreskrifna för de publika lyceernas första klass, meddelade Kejsrerliga Senaten i resolution af den 18 Januari 1893 det begärda tillståndet, dock med vilkor att inträdesfordringarna till anstaltens första klass öfverhufvud komme att motsvara de fordringar, som äro fastställda för inträde i andra klassen af de publika åttaklassiga lyceerna.

Joensuu.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder föreståndaren för privata *fruntimmersskolan* med *finskt* undervisningsspråk kollegan J. M. Alopæus förhöjdt statsunderstöd med 5,000 mark om året, att utgå i fem år från den 1 September 1890, med vilkor att elevernas terminsafgifter bestämdes till minst samma belopp som vid statens enahanda läroverk och att kollegan Alopæus i fråga om elevernas friplatser ställde sig till efter rättelse hvad rörande desamma vid statens skolor finnes stadgadt i nådiga kungörelsen den 18 Augusti 1889. Elevantalet 1890—1893: 75, 75, 73.

Nikolaistad.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder föreståndarinnan för en af fyra klasser bestående privat *förberedande skola* för gossar och flickor med *svenskt* undervisningsspråk *Elin Kock* för upprätthållande af skolans två högsta klasser understöd ur allmänna medel med 1,000 mark om året i fem års tid, räknadt från den 1 September 1890, med vilkor att de qvinliga elevernas afgifter höjdes till enahanda belopp, som i statens skolor. Elevantal 1891—1893: 75 och 95.

Den 23 Januari 1891 erhöi kollegan *A. A. Gröndahl* tillstånd att upprätthålla en *finskspråkig samskola*, afsedd att *förbereda* elever till intagning i elementarläroverkens och fruntimmersskolornas första klass. Den 14 September 1893 beviljades i nåder för upprätthållande af den treklassiga sko-

lans två högre klasser ett statsunderstöd af 1,200 mark om året att utgå i fem års tid från den 1 September 1893, med vilkor att elevernas afgifter bestämdes till minst samma belopp, som i statens läroverk.

Den 18 April 1891 meddelades bruksegaren E. Björkenheim, skolföreståndarinnan H. W. Hellman, rektorn E. Levón m. fl. tillstånd att inrätta och upprätthålla en privat *finskspråkig fruntimmersskola* med enahanda undervisningsämnen som i statens fruntimmersskolor.

Den 9 September 1891 erhöilo skolföreståndarinnan A. Krook samt lyceilektorerna Hj. Hjelt och V. T. Rosenqvist tillstånd att inrätta privata *fortsättningskurser* för unga flickor, som genomgått femklassig fruntimmersskola eller visat sig innehafva ett deremot svarande kunskapsmått.

Nykarleby.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder seminariilektorn G. Hedström m. fl. för upprätthållande af den privata *svenska fruntimmersskolan* samma understöd ur allmänna medel, som skolan derintills åtnjutit, eller 1,800 mark om året, att utgå från den 1 September 1890 i fem års tid, med vilkor att i fråga om friplatser i skolan stadgandena i nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 lände till efter rättelse; tillika meddelade Kejsrerliga Senaten tillåtelse att jemväl gossar finge i skolan såsom elever emottagas. Elevantal 1890—1893: 38, 34, 27.

Jakobstad.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder föreståndarinnan för en privat *fruntimmersskola* med *svenskt* undervisningsspråk *I. Björkman*, som anhållit att blifva i tillfälle att utvidga skolan med en fjerde klass, förhöjdt bidrag ur allmänna medel med tillhoppa 3,000 mark om året, att utgå i fem år, räknadt från den 1 September 1890, med vilkor att elevernas afgifter bestämdes till minst samma belopp, som vid statens läroverk är fastställt, och i fråga om friplatser stadgandena i nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 iakttoges. Elevantal 1890—1893: 32, 33, 38.

Jemlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 2 Maj 1893 skulle det för upprätthållande af den vid elementarskolan inrättade privata tredje klassen ur Bäckska donationsfonden beviljade understödet 1,500 mark upphöra den 1 September 1893, emedan detsamma beviljats med vilkor, att undervisning i latin bereddades eleverna å nämnda klass, men ingen elev under de två senaste läseåren önskat åtnjuta undervisning deri.

Gamlakarleby.

Den 14 September 1893 förunnades i nåder föreståndarinnan för privata *svenska fruntimmersskolan* enkefru *M. Ch. Wallin* fortfarande statsunderstöd och till förhöjdt belopp af tillhoppa 3,900 mark att utgå i fem år, räknadt från 1 September 1893, med vilkor att elevernas afgifter bestämdes till minst samma belopp som i statens läroverk. Elevantal 1890--1893: 41, 43, 35.

Uleåborg.

Den 4 Maj 1892 meddelades slotts- och lasarettsläkaren *K. von Fieandt*, lyceilektorerna *M. Rosendal* och *A. O. Forsman* m. fl. tillstånd att vid finska fruntimmersskolan på enskild bekostnad inrätta tvenne *fortsättningsklasser* med syfte, att å dem meddelades samma kunskapsmått, som det för sjette och sjunde klasserna af statens reallyceer fastställda, dock så, att fortsättningsklassernas elever med afseende å de skilda läroämnena egde valfrihet.

Den 14 September 1893 förunnades i nåder lyceilektorn *M. Rosendal* och kollegan *S. A. Westerlund* för upprätthållande af deras privata *förbere-dande* treklassiga skola med *finskt* undervisningsspråk fortfarande understöd ur allmänna medel till enahanda belopp som derintills, eller efter beräkning af 600 mark för hvardera af de två högre klasserna, 1,200 mark om året, att utgå i fem års tid från den 1 September 1892, med vilkor att elevernas afgifter bestämdes till minst samma belopp som vid statens läroverk. Elevantal 1890—1893: 92, 103, 117.

Den 14 September 1893 förunnades i nåder öfverstinnan *S. Gahmberg* för upprätthållande af de två högre klasserna af den af henne inrättade treklassiga *förbere-dande skolan* med *svenskt* undervisningsspråk enahanda understöd, som hon förut åtnjutit, eller 1,200 mark om året i fem års tid från den 1 September 1892, med vilkor att elevernas afgifter bestämdes till minst samma belopp som i statens läroverk. Elevantal 1890—1893: 54, 54, 53.

Kajana.

Den 22 Oktober 1890 förunnades i nåder föreståndarinnan *J. Bergh*, som omhänderhar en privat *fruntimmersskola* med *finskt* undervisningsspråk, förhöjdt understöd ur allmänna medel med 3,600 mark om året, att utgå i fem år från den 1 September 1890, med vilkor att elevernas afgifter bestämdes till minst samma belopp som vid statens enahanda läroverk och före-

ständerinnan Bergh i fråga om friplatser ställde sig till efterrättelse hvad uti nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 finnes stadgad. Elevantal 1890—1893: 30, 29, 20.

Under treårsperioden 1890—1893 hafva med vederbörligt tillstånd inrättats 2 privata fruntimmersskolor, den ena med *svenskt* (Ekenäs), den andra med *finskt* (Nikolaistad) undervisningsspråk, äfvensom en fyraklassig privat *svensk samskola* i Hangö och en sjukklassig privat *finsk samskola* i Kuopio; den privata *svenska* fruntimmersskolan i Björneborg har ombildats till nio-klassig *samskola*. Vidare har tillstånd meddelats till inrättande af privata *fortsättningsklasser* till fruntimmersskolorna i Åbo (svenska), Wiborg (finska), Nikolaistad och Uleåborg (finska) samt till elementarskolan i Mariehamn. Med vederbörligt tillstånd hafva 3 privata *förberedande skolor* öppnats, nämligen i Helsingfors (finsk), Hango (svensk) och Nikolaistad (finsk). Tvåklassiga elementarskolorna i Raumo, Willmanstrand, Sordavala och Keksholm hafva öfvertagits af resp. stadskommuner och ombildats till fyra- eller femklassiga *real- eller borgareskolor*.

Elevernas antal i de privata läroverken och deras fördelning efter de båda inhemska språken voro, så vidt uppgifter derom till Öfverstyrelsen ingått, följande:

	Modersmål.			
	Gossar.	Flickor.	Svenska.	Finska.
1890—1891	1,582.	2,746.	3,080.	1,146.
1891—1892	1,687.	3,005.	3,251.	1,315.
1892—1893	1,811.	2,957.	3,248.	1,460.

Helsingfors den 1 Maj 1894.

L. Lindelöf.

C. G. Estlander.
Alex. Streng.

G. Frosterus.
Wilhelm Floman.

Carl Synnerberg.

Carl Svibergson.